

ποστόλων κανόνος, τοῦ ε. δηλ., ὅστις ἀφορίζει τὸν ἐπίσκοπον ἐκεῖνον, ὅπου μὲ πρόφασιν εὐλαβείας χωρίσει βιαίως τὴν γυναῖκά του, ὅσον καὶ τῆς διαταγῆς ὅπου ξεχωριστὰ κάμνει ὁ Παῦλος πρὸς τὸν Τίτον, λέγων· κα-
ταστήσεις κατὰ πλὴν πρεσβυτέρους (ἦτοι ἐπισκόπους κατὰ τὸν Χρυσόστομ. μὲ τὸ νὰ λαμβάνη, ὡς προείπο-
μεν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ α. ἀποστολικοῦ, ὁ ἐπίσκοπος καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πρεσβυτέρου. Δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἀπὸ
τὸ ἐπιφερόμενον, ὅπου λέγει ὁ ἀπόστολος, δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον κτλ.) εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναι-
κὸς ἀνὴρ, ὅχι, λέγω, τοῦτο ὀρίζομεν πρὸς ἀναίρεσιν αὐτῶν, ἀλλὰ φροντίζοντες διὰ τὴν σωτηρίαν, καὶ τὴν εἰς
τὰ τελειότερα προκοπὴν τῶν Χριστιανῶν, καὶ διὰ νὰ μὴ προξενούσι κατηγορίαν τινὰ ἐναντίον τῆς ἀρχιερω-
σύνης. Κἂν γὰρ οἱ συνοικοῦντες μὲ τὰς γυναῖκάς των ἀρχιερεῖς ἐν σωφροσύνῃ καὶ ἐγκρατεῖα ζῶσι, μ' ὄλον
τοῦτο ὁ κοινὸς λαὸς σκανδαλίζεται, καὶ κατηγορεῖ αὐτοὺς, ὑπολαμβάνοντας τὸ ἐναντίον ἐκ τῆς τοιαύτης αὐ-
τῶν συνοικῆσεως. Ὁ δὲ θεὸς ἀπόστολος μᾶς παραγγέλλει, ὅσα καὶ ἂν κάμνωμεν, νὰ τὰ κάμνωμεν εἰς δόξαν
Θεοῦ, καὶ νὰ μὴ γινώμεθα σκάνδαλον εἰς Ἰουδαίους, καὶ Ἑλλήνας, καὶ Χριστιανούς. Καθὼς, λέγει καὶ ἐγὼ
κατὰ πάντα εἰς ὄλους ἀρέσκω, μὲ τὸ νὰ μὴ ζητῶ τὸ ἐδικόν μου συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι.
Γίνεσθε ἐσεῖς μιμηταὶ μου, καθὼς καὶ ἐγὼ μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ. Ἀνίσως δὲ τινὰς ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς συνοι-
κῆσθαι μὲ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἃς καθαιρέται. Ὅρα καὶ τὸν ε. Ἀποστολ.

ΚΑΝΩΝ ΙΓ'.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ Ρωμαίων ἐκκλησίᾳ ἐν τάξει κανόνος παραδεδοσθαι διέγνωμεν, τοὺς μέλλοντας Δια-
κόνου, ἢ Πρεσβυτέρου χειροτονίας ἀξιούσθαι, καθομολογεῖν, ὡς οὐκ ἐτι ταῖς αὐτῶν συνάπτονται γαμε-
ταῖς ἡμεῖς τῷ ἀρχαίῳ ἐξακολουθοῦντες Κανόνι τῆς ἀποστολικῆς ἀκριβείας καὶ τάξεως, τὰ τῶν ἱερῶν ἀν-
δρῶν κατὰ νόμους συνοικῆσια, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἐρρῶσθαι βουλόμεθα, μηδαμῶς αὐτῶν τὴν πρὸς γαμετάς
συνῆθειαν διαλύοντες ἢ ἀποστεροῦντες αὐτοὺς τῆς πρὸς ἀλλήλους κατὰ καιρὸν τὸν προσήκοντα ὁμιλίας,
ὥστε, εἴ τις ἀξίος εὐρεθῆι πρὸς χειροτονίαν Ὑποδιακόνου, ἢ Διακόνου, ἢ Πρεσβυτέρου, οὗτος μηδαμῶς
κωλύεσθαι ἐπὶ τοιοῦτον βαθμὸν ἐμβιβάζεσθαι, γαμετῇ συνοικῶν νομίμῳ. Μῆτε μὴν ἐν τῇ τῆς χειροτονίας
καιρῷ ἀπαιτεῖσθαι ὁμολογεῖν, ὡς ἀποτήσεται τῆς νομίμου πρὸς τὴν οικείαν γαμετὴν ὁμιλίας, ἵνα μὴ ἐν-
τεῦθεν τὸν ἐκ Θεοῦ νομοθετηθέντα καὶ εὐλογηθέντα τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ γάμον καθυβρίζειν ἐκβιασθῶμεν,
τῆς τοῦ Εὐαγγελίου φωνῆς βούσης· «Ἄ ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωρίζετω» [Ματθ. ιθ'. β.] καὶ
τοῦ Ἀποστόλου διδάσκοντος, «τίμιον τὸν γάμον, καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον.» [Ἑβρ. ιγ'. 4.] Καὶ, «δέδεσαι
γυναικί; μὴ ζητεῖ λύσιν» [ἀ. Κορινθ. ζ'. 27.] ἴσμεν δὲ ὡσπερ καὶ οἱ ἐν Καρθαγένῃ συνελθόντες τῆς ἐν βίῳ
σεμνότητος τῶν λειτουργῶν τιθέμενοι πρόνοιαν, ἔφασαν, ὥστε τοὺς Ὑποδιακόνους τοὺς τὰ ἱερά μυστήρια
ψηλαφῶντας καὶ τοὺς Διακόνους καὶ Πρεσβυτέρους κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους καὶ ἐκ τῶν συμβίων ἐγκρα-
τεύεσθαι, ἵνα καὶ τὸ διὰ τῶν ἀποστόλων παραδοθὲν, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχαιότητος κρατηθὲν, καὶ ἡμεῖς
ὁμοίως φυλάξωμεν, καιρὸν ἐπὶ παντὸς ἐπιστάμενοι πράγματος, καὶ μάλιστα νηστείας καὶ προσευχῆς.
Χρὴ γὰρ τοὺς ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ προεδρεύοντας ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν ἁγίων μεταχειρήσεως ἐγκρατεῖς εἶ-
ναι ἐν πᾶσιν, ὅπως δυναθῶσιν, ὃ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀπλῶς αἰτοῦσιν, ἐπιτυχεῖν. Εἴ τις οὖν τολμήσῃ παρὰ
τοὺς ἀποστολικούς κανόνας κινούμενος, τινὰς τῶν ἱερωμένων, Πρεσβυτέρων φαμέν, ἢ Διακόνων, ἢ Ὑ-
ποδιακόνων, ἀποστερεῖν τῆς πρὸς τὴν νόμιμον γυναῖκα συναφείας τε καὶ κοινωνίας, καθαιρέσθω. Ὡσαύτως
καὶ, εἴ τις Πρεσβύτερος ἢ Διάκονος, τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα προφάσει εὐλαβείας ἐκθάλλοι, ἀφορίζεσθω ἐπι-
μένων δὲ καθαιρέσθω.

Ἐρμηνεία.

Τοῦτο διορίζει ὁ παρῶν κανὼν ἔπειδ' ἡμέθομεν ὅτι εἰς τὴν Ρώμην ὡς Κανὼν φυλάττεται ἀπαράβατος,
τὸ νὰ ὁμολογοῦσιν ἐν καιρῷ τῆς χειροτονίας οἱ μέλλοντες γίνεσθαι Διάκονοι καὶ Πρεσβύτεροι, ὅτι μετὰ τὴν χει-
ροτονίαν πλέον νὰ μὴ σμίγῃσι μὲ τὰς γυναῖκάς των ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες εἰς τὸν παλαιὸν Κανὼνα τῶν ἁγίων
ἀποστόλων, τὸν ε. δηλαδή, θέλομεν καὶ διορίζομεν νὰ μένουσι στερεὰ καὶ ἀχώριστα τὰ συνοικῆσια τῶν ἱερω-
μένων, χωρὶς νὰ χωρίζωμεν αὐτοὺς μετὰ τὴν χειροτονίαν, ἀπὸ τὴν μίξιν τῶν ἰδίων των γυναικῶν, τὴν ἐν τῷ

τόμῳ εἰπεῖν, ἢ Σύνοδος αὕτη πλουτοῦσα διὰ τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖτ-
τον τῆς Ἐκκλησίας προκοπὴν, ἀγάμους, ἦτοι ἱερομονάχους, διὰ
τὴν Ἀρχιερωσύνην, δὲν θέλει τοὺς ἐν γάμῳ, ὅχι διατὶ κακίζει
καὶ κατηγορεῖ τὸν γάμον, ἀλλὰ διατὶ προτιμᾷ καλλίτερον τὴν
ἀγαμίαν. Διὰ τοῦτο δέχεται εἰς τὴν Ἀρχιερωσύνην καὶ τοὺς
ὑπανδρευθέντας μὲν, χωρισθέντας δὲ τῶν γυναικῶν, ἢ μὲ τὸν
θάνατον, ἢ ἐκ συμφώνου, κατὰ τὸν Ἀπόστολον. Καὶ δὲν λύει
αὐτὴ τὸν γάμον, ἀλλὰ χειροτονεῖ Ἀρχιερεῖα ἐκεῖνον ὅπου ἤθε-
λεν εὖρει ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ μὲ συμφωνίαν ἐλευθέρου, καὶ λυτὸν

ἀπὸ γάμον, καὶ καθαιρεῖ τὸν συγκατοικοῦντα μετὰ τὴν χειροτο-
νίαν Ἀρχιερεῖα μὲ τὴν γυναῖκά του. α'. Διατὶ ἀπὸ τὴν τοιαύ-
την πρὸς αὐτὴν συνοικῆσιν, ἡμπορεῖ νὰ ἐρεθισθῇ νὰ πέσῃ καὶ
εἰς μίξιν σαρκικὴν μὲ αὐτὴν, ἥτις δὲν εἶναι πλέον μίξις νόμιμος
ὡς τὸ πρότερον, ἀλλὰ πορνεία καὶ μοιχεία αὕτη λογίζεται, διὰ
τὴν παράβασιν τῆς συμφωνίας καὶ ὑποσχέσεως ὅπου ἔδωκε νὰ
φυλάξῃ ἐγκράτειαν ἀπὸ αὐτῆν καὶ β'. διὰ τὸ σκάνδαλον, ὅπου
ἐκ τοιαύτης συνοικῆσεως προξενεῖται εἰς τὸν λαόν, ὡς λέγει
τοῦτο αὐτολεξεῖ ὁ παρῶν Κανὼν.

πρέποντι καιρῷ γινομένην, ὅτε δηλαδὴ δὲν εἶναι νηστεία, καὶ ὅτε δὲν ἱερουργοῦσι τὰ θεῖα μυστήρια (1), ὥστε ὁποῖος εἶναι ὑπανδρὸς μετὰ γυναῖκα νόμιμον, καὶ εἶναι ἀξίος διὰ τὰ γένη Ὑποδιάκονος, Διάκονος καὶ Πρεσβύτερος, ὡς γίνεται, καὶ ὡς μὴ χρεωστῆ ἀναγκασίως νὰ ὁμολογῆ, ὅτι θέλει χωρισθῆ ἀπὸ τὴν γυναῖκά του, διὰ τὰ μὴ βιαζώμεθα ἐκ τούτου νὰ ἀτιμάζωμεν τὸν γάμον, τὸν καὶ παρὰ τοῦ Θεοῦ νομοθετηθέντα, καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ παρουσίαν εὐλογηθέντα, κατὰ τὸν ἐν Κανῶν γάμον δηλ., διότι καὶ ἡ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ φωνὴ τοῦ Κυρίου βοᾷ· ἐκεῖνους ὅπου ὁ Θεὸς ἤνωσε διὰ τοῦ νόμιμου γάμου, ὡς μὴ τοὺς χωρίζῃ ἄνθρωπος, καὶ ὁ Ἀπόστολος διδάσκει· ὁ γάμος εἶναι τίμιος, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· καὶ πάλιν, ἐδέθη μετὰ γυναῖκα, μὴ ζῆτει νὰ χωρισθῆ ἀπὸ αὐτὴν. Καθὼς δὲ οἱ Πατέρες τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου προνοοῦντες διὰ τὴν σεμνότητα τῶν ἱερωμένων, ὥρισαν, ὅτι οἱ τὰ ἱερά μυστήρια ψηλαφῶντες Ὑποδιάκονοι, Διάκονοι καὶ Πρεσβύτεροι, νὰ ἐγκρατεύωνται ἀπὸ τὰς συμβίας των, κατὰ τοὺς ἰδίους τῶν ὅρους (2) κατὰ τὸν λγ'. Κανόνα, ἵνα τὴν διὰ τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχαιότητος κρατήσασαν παράδοσιν καὶ ἡμεῖς ὁμοίως φυλάξωμεν, κατὰ τὸν γ'. Κανόνα τῆς αὐτῆς (δηλαδὴ καὶ τὰς ἐγγράφους παραδόσεις, καὶ τὰς ἀγράφους κατὰ τὸν Ζωναρᾶν καὶ Βαλσαμῶνα), οὕτω καὶ ἡμεῖς τὰ αὐτὰ μετὰ τοὺς Πατέρας τούτους λέγοντες, διορίζομεν, ὅτι, αἱ ἀνωτέρω τρεῖς τάξεις τῶν ἱερωμένων νὰ ἐγκρατεύωνται ἀπὸ τὰς γυναῖκας των ἐν καιρῷ νηστείας καὶ προσευχῆς, κατὰ τὸν Παῦλον. Διότι, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες πρέπει νὰ ἦναι ἐγκρατεῖς ἀπὸ ὅλων ἐν τῷ καιρῷ ὅπου ἱερουργοῦσι. διὰ τὰ ἡμποροῦν μετὰ τὸ μέσον τῆς ἐγκρατείας ταύτης, νὰ λαμβάνουσιν ἀπὸ τὸν Θεόν, ἐκεῖνο ὅπου ζητοῦσιν ἀπλῶς, ἢ ἀδιακρίτως δηλαδὴ κατὰ τὸν Ζωναρᾶν, ἢ διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον τοῦ λαοῦ (κατὰ τὸν γ'. δηλ. τῆς αὐτῆς Καρθαγ.) ὁποῖος λοιπὸν τολμήσοι ἐξῶ ἀπὸ τοὺς Ἀποστολικούς κανόνας νὰ κωλύσῃ τοὺς Ὑποδιακόνους, Διακόνους καὶ Πρεσβυτέρους ἀπὸ τὴν νόμιμον μίξιν τῶν γυναικῶν τους, ὡς καθαίρεται (3) ἐκθέτει δὲ αὐτολεξεῖ τὸν ἐ. Ἀποστολ. οὗ τὴν ἐρμηνείαν ἀνάγνωθι.

(1) Σημειώσαι ὅτι ὁ Πατριάρχης κύρ. Λουκᾶς, ἐρωτηθεὶς πόσας ἡμέρας πρέπει νὰ ἀπέχουσι γυναικὸς οἱ μέλλοντες μεταλαβεῖν, ἀπεφῆνατο συνοδικῶς ὅτι τρεῖς ἡμέρας νὰ μὴ πλησιάσῃ εἰς τὰς γυναῖκας των, οὐ μόνον οἱ ἱερωμένοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπανδρὸι κοσμικοί. Διότι ἂν ὁ Θεὸς ἐπρόσταξῃ τοὺς Ἑβραίους τρεῖς ἡμέρας νὰ μὴ πλησιάσῃ εἰς τὰς γυναῖκας των, διὰ τὰ νὰ λάβουν τὸν παλαιὸν νόμον «Γίνεσθαι ἔτοιμοι» τρεῖς ἡμέρας μὴ προσέλθετε γυναικί («Ἐξοδ. κεφ. ιθ'. 45.») πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ φυλάττωσι ταύτας καὶ ἐκεῖνοι ὅπου μέλλουν νὰ λάβουν μέσα εἰς τὸν αὐτὸν τους, ὅχι τὸν νόμον, ἀλλὰ τὸν ἴδιον νομοθέτην Θεόν διὰ τῆς θείας εὐχαριστίας; καὶ ἂν ὁ Ἀβιμέλεχ (ἢ Ἀβιάθαρ) ὁ Ἀρχιερεὺς, μέλλοντας νὰ δώσῃ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως εἰς τὸν Δαβὶδ καὶ εἰς τὰ παληκάρια του, ἠρώτησεν αὐτοὺς, ἂν ἦσαν καθαροὶ ἀπὸ γυναικὸς, καὶ αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι τρεῖς ἡμέρας ἦσαν φυλαγμένοι ἀπὸ μίξιν γυναικὸς. «Καὶ ἀπεκρίθη Δαβὶδ τῷ ἱερεὶ καὶ εἶπεν· ἀλλὰ ἀπὸ γυναικὸς ἀπεσχήμεθα χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν (Βασιλ. κα'. 5.),» πῶς δὲν πρέπει νὰ ἦναι τρεῖς ἡμέρας καθαροὶ ἀπὸ γυναικὸς οἱ κοινωνῆσαι μέλλοντες τοῦ Δεσποτικοῦ Σώματος; ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ὅπου μέλλουν νὰ ὑπανδρευθοῦν, πρέπει νὰ ἐξομολογοῦνται μετὰ τῶν γυναικῶν των, νὰ νηστεύουν, καὶ νὰ προετοιμάζονται, καὶ πρὸ τοῦ μὲν νὰ ἀρχίσῃ ἡ θεία λειτουργία, νὰ στεφανώνωνται, ἀφ' οὗ δὲ στεφανωθῶν, τότε νὰ ἀρχινῆ ἡ θεία λειτουργία, καὶ τελειωθείσης ταύτης, νὰ προσέρχωνται νὰ μεταλαμβάνουν τὰ θεῖα μυστήρια, καὶ νὰ φυλάττωνται νὰ μὴ σμίγουν ἐκείνην τὴν νύκτα μετὰ τὴν θεῖαν κοινωνίαν, καθὼς μία τοιαύτη ἀγιωτάτη συνήθεια καὶ τάξις καὶ ἐφυλάττετο, καὶ φυλάττεται ἕως τοῦ νῦν ἀπὸ τοὺς ἀληθινούς καὶ θέλοντας σωθῆναι χριστιανούς. Διὰ τοῦτο, κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα, καὶ ὁ ἀνωτέρω ρηθεὶς κύρ. Λουκᾶς εἰς ἐπιτίμια καθυπέβαλε τοὺς νεονόμους ἐκεῖνους ὅπου ἐσμίχθησαν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν μετὰ τὴν ἀγίαν Κοινωνίαν. Ἐντεῦθεν συμπεραίνομεν ἐκ τοῦ μείζονος τὸ ἔλαττον, ὅτι ἂν ἦναι ἀρκετὴ εἰς ἐτοιμασίαν τῆς θείας Κοινωνίας ἡ τριήμερος ἀποχὴ τῆς σαρκικῆς μίξεως, πολλῶ μᾶλλον εἶναι ἀρκετὴ εἰς αὐτὴν ἡ τριήμερος νηστεία. Καὶ μ' ὅλον ὅπου ἀπὸ τοὺς θείοις Κανόνας νηστεία πρὸ τῆς Μεταλήψεως οὐ διορίζεται· οἱ δυνάμενοι δὲ νηστεύειν πρὸ αὐτῆς καὶ ὀλοκληρον ἐβδομάδα, καλῶς ποιοῦσιν. Ὅρα καὶ τὴν β'. ὑποσημειώ-

σιν τοῦ ζγ'. Ἀποστολικῶν καὶ τὴν τοῦ ζ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ.

(2) Τὸ κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους, ἢ μὲν ἐν Καρθαγ. ἐκλαμβάνει ἀντὶ τοῦ, κατὰ τὰς ἰδίας ὑποσχέσεις ὅπου οἱ τοιοῦτοι ἱερωμένοι ἔκαμαν νὰ ἐγκρατεύωνται, ἢτοι νὰ παρβενεύσιν ἀπὸ τὰς γυναῖκας των μετὰ συμφωνίαν, ἢ δὲ Οἰκουμενικῆ αὐτῆς Συνόδου βελτιοῦσα τὰ ἐκείνης, τοπικῆς οὐσης, τοὺς ἰδίους ὅρους ἐξέλαβεν, ἀντὶ τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἱεουργίας καὶ τῆς ἰδίας ἐφημερίας, ὡς ὁ Ζωναρᾶς καὶ ὁ Βαλσαμῶν ἐρμηνεύουσιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ἐγκρατεῖς εἶναι ἐν πᾶσι τῆς ἐν Καρθαγένῃ περὶ τῆς ἐν ταῖς ἐφημερίαις ἐγκρατείας ἀπὸ γυναικὸς, καὶ οὐχὶ πάντοτε ἡ Σύνοδος αὐτῆ ἐξέλαβεν, αἰχμαλωτίζουσα τὸ νόημα ἐκείνης εἰς λόγον ἀσφαλέστερον, ἵνα μὴ ἐκ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ νὰ ἀπέχουν παντοῦν οἱ ἱερωμένοι ἀπὸ τὰς γυναῖκας των, ἀναγκασθῶσιν ἐκ τούτων πολλοὶ νὰ πορνεύσῃ καὶ νὰ ἀσελγαίνωσι. Βαρβαρικαὶ ἐκκλησίαι δὲ ἦσαν αἱ ἐν τῇ Λιβύῃ καὶ Βαρβαρίᾳ εὐρισκόμεναι δι' ὃ καὶ ὁ ιβ'. Κανὼν τῆς παρουσίας, ὀνομαστὶ Λιβύην καὶ Ἀφρικὴν ἀναφέρει, ἐν αἷς ἐπεκράτει ἡ τοιαύτη συνήθεια.

(3) Βλασφημοῦσιν οἱ Λατῖνοι, λέγοντες, ὅτι ἤμαρτεν ἡ παρούσα Σύνοδος μετὰ τὸ νὰ νομοθετῆ εἰς τὴν ἐν Ρώμῃ Ἐκκλησίαν περὶ γάμων ἱερέων, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι φανερώς ἀντιπίπτουσι, τῷ διὰ ταύτης λαλήσαντι. Διότι Οἰκουμενικῆ οὐσα αὐτῆ, πάση τε τῇ οἰκουμένῃ μετ' ἀξιώματος νομοθετεῖ, χωρὶς ἐξαιρέσιν τινος· καὶ Πάπαι γὰρ ταῖς Συνόδοις πείθονται, ὡς καὶ πᾶς Ἀρχιερεὺς, καθὼς ὁ Πελάγιος ὁ δεύτερος τοῦτό φησιν, οὐχ ἤμαρτε δὲ αὐτῆ περὶ τοῦ γάμου τῶν ἱερέων διορίζουσα, ἐπειδὴ ἔπεται καὶ τῇ Γραφῇ, ἣτις θέλει νὰ μένη ὁ γάμος ἅλυτος, καὶ τῇ Οἰκουμενικῇ α'. ἣτις ἀπέφυγε τοῦτο, τὸ νὰ μὴ γίνεται δηλ. διαζύγιον βίᾳ εἰς τὸν γάμον τῶν ἱερέων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐν τῇ Ρώμῃ ἀπαράβατος αὐτῆ συνήθεια, μᾶλλον δὲ Κανῶν, ἠνάγκαζε πολλοὺς χωριζομένους βιαίως (βιαιῶς δὲ λέγω, καθ' ὅτι πολλοὶ μετὰ τὸ νὰ ἡγάπων τὴν ἀξίαν τῆς ἱερωσύνης, καὶ δὲν ἐπιτύχαιναν μετὰ τὸ νὰ εἶχον γυναῖκας, ἠναγκάζοντο διὰ τὴν τοῦ ἀξιώματος δόξαν νὰ χωρίζωνται τῶν γυναικῶν τους καὶ μὴ θέλοντες) νὰ πορνεύσῃ, καὶ νὰ ἀσελγαίνουσι μετὰ ταῦτα, καὶ συνεισάχτους νὰ ἔχωσι (ὡς καὶ νῦν οἱ Λατῖνοι ἀνυποστόλως καὶ κατ' ἐπιτροπὴν μάλιστα ταύτας ἔχουσι), διὰ τοῦτο, λέγω, ἐμπόδισε τοῦτο ἡ Σύνοδος. Τοὺς μὲν γὰρ Ἀρχιερεῖς ἀνάγκη ἦτο νὰ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὸν γά-

ΚΑΝΩΝ ΙΑ΄.

Τῆς α. ιθ'. τῆς δ'. ιε. τῆς Νεο-καίσι. ια. τῆς Καρθ. κα. || Ὁ τῶν ἀγίων, καὶ θεοφόρων ἡμῶν πατέρων κρατεῖται Κανὼν καὶ ἐν τούτῳ, ὥστε Πρεσβύτερον πρὸ τριάκοντα ἐτῶν μὴ χειροτονεῖσθαι, κἂν πάνυ ἦ ὁ ἄνθρωπος ἀξιός, ἀλλ' ἀποτηρεῖσθαι. Ὁ γὰρ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ἐν τῇ τριακοστῷ ἔτει ἐβαπτίσθη, καὶ ἤρξατο διδάσκειν ὁμοίως, μῆτε Διάκονος πρὸ τῶν κ'. ἐτῶν, ἢ Διακόνισσα πρὸ τῶν μ'. ἐτῶν χειροτονεῖσθαι.

Ἑρμηνεία.

Αὐτολεξεὶ ὁ παρὼν Κανὼν ἐκθέτει τὸν ια. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ, ἐπικυρῶν ἐκείνον, καὶ διορίζων, ὅτι νὰ μὴ χειροτονηθῆται Πρεσβύτερος τις πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς ἡλικίαν χρόνων τριάκοντα, κἂν καὶ ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι ᾖ πολλὰ ἀξιός διὰ τὴν ἰερωθῆ, ἀλλὰ πρέπει νὰ φυλάττεται ἀναμένωντας τὴν ἀπὸ τοῦ χρόνου τελείωσιν. Διότι καὶ ὁ Κύριος εἰς τὸν τριακοστὸν χρόνον ἐβαπτίσθη, καὶ ἀρχισε νὰ διδάσκῃ τὸ τοῦ Ἐὐαγγελίου κήρυγμα, («Καὶ αὐτὸς ἦν ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος,» λέγει ὁ Λουκᾶς γ', 23.) τὸν ὅποιον πρέπει νὰ μιμῶνται καὶ οἱ Πρεσβύτεροι, ὡς διδάσκαλοι τῶν πιστῶν διὰ τοῦ Πρεσβυτερίου προχειριζόμενοι (1). Ὁμοίως μῆτε ὁ Διάκονος νὰ χειροτονηθῆται πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς εἰκοσιπέντε χρόνους· αὐτὸ δὲ τοῦτο λέγει καὶ ὁ κα. τῆς Καρθ. μῆτε Διακόνισσα πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς χρόνους τεσσαράκοντα. Ἰλεως, δὲ γένοιτο ὁ Θεὸς διὰ τὴν τωρινὴν παράβασιν τῶν Κανόνων τούτων, καὶ ἂν οἱ παραβαίνοντες αὐτοὺς δὲν δυσωποῦνται τοὺς ἱεροὺς καὶ Θεοφόρους καὶ ἁγίους Πατέρας, κἂν ἂς δυσωπηθοῦν ἕνα κοσμικὸν καὶ λαϊκὸν ἄνθρωπον, ὅποιος εἶναι ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανός, ὅστις ἐν τῇ ρκγ'. αὐτοῦ Νεαρᾶ, δὲν συγχωροῦμεν, λέγει, νὰ γίνεταί Πρεσβύτερος παρακάτω ἀπὸ τοὺς λ'. χρόνους, οὔτε Διάκονος παρακάτω ἀπὸ τοὺς κέ, οὔτε Ὑποδιάκονος παρακάτω ἀπὸ τοὺς κ'. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ιθ'. τῆς α. καὶ τὴν ὑπόσημ. τοῦ ια. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ.

ΚΑΝΩΝ ΙΕ΄.

Ὑποδιάκονος μὴ ἦττον τῶν κ'. ἐτῶν χειροτονεῖσθαι· εἰδέ τις τῶν ἐν οἴκῳ ἱερατικῇ καταστάσει παρὰ τοὺς ὀρισθέντας χειροτονηθεῖν χρόνους, καθαιρεῖσθαι.

Ἑρμηνεία.

Ὁ δὲ Ὑποδιάκονος (λέγει ὁ παρὼν Κανὼν) ἂς μὴ χειροτονηθῆται ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς εἴκοσι χρόνους τῆς ἡλικίας του. Ὅποιος δὲ ἐκ τῶν τεσσάρων αὐτῶν τάξεων χειροτονηθῆ ἔξω ἀπὸ τοὺς ὀρισθέντας χρόνους, ἂς καθαιρεταί.

Συμφωνία.

Ὁ δὲ Ἀναγνώστης, κατὰ μὲν τὸν ιθ'. τῆς ἐν Καρθ. εἰς ἡβὴν ἐρχόμενος, ἐχειροτονεῖτο, ἦτοι εἰς δεκατέσσαρας χρόνους· κατὰ δὲ τὴν Ἰουστινιανέειον ρκγ'. Νεαρὰν κειμένην ἐν βιβλ. γ'. τῶν βασιλικ. τίτλ. α. κεφ. κη. χειροτονεῖται δεκαοκτῶ χρόνων· (ἢ γὰρ ὀκτῶ χρόνων θέλουσα χειροτονεῖσθαι αὐτὸν Νεαρὰ ἐν τῇ ἀποκαθάσει τῶν νόμων ἀφείθη, καὶ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, καὶ ἀκολούθως ἠπράκτησε.) Πόσον δὲ χρόνων πρέπει νὰ ᾖ ὁ ἐπίσκοπος ὅταν χειροτονηθῆται, ὅρα εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ α. ἀποστολικοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πολιτικὸς νόμος κε-

μον διὰ τὰς αἰτίας ὅπου εἴπαμεν εἰς τὸν ιθ'. Κανὼνα, καὶ μάλιστα διὰ τὴν μὴ χαρίζουσαν εἰς τὰ τέκνα τῶν τῆς Ἐκκλησίας πράγματα. Περὶ δὲ τῶν ἱερέων δὲν εἶναι τὴν ἀνάγκη, ὡσάν ὅπου ὁ ἱερεὺς ἐδιωρίσθη νὰ ᾖ οἰκουρὸς παροικίας μικρᾶς, καὶ χωρίου, καὶ γειτονίας. Ἄλλως τε, καὶ εἰάν τις τῶν ἱερέων, γνώμη τῆς συζύγου αὐτοῦ διαζεύγνυται, ἢ ἀπέχη πρὸς καιρὸν, δεκτέον τὸ ἔργον. Τὸ δὲ βιαίως χωρίζεσθαι, ὅπερ ἐπροξένει ὁ ἐν τῇ Ρώμῃ Κανὼν τῆς ὁμολογίας τῶν ἱερέων, παράνομόν ἐστι, καὶ ἀντινομοθεσία κατὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Εἰ δὲ καὶ κατηγοροῦσιν οἱ Ἰαετῖνοι τὴν Σύνοδον ταύτην, διατὶ ἐνεργοῦσι τὸ ὑπ' αὐτῆς θεσπιζόμενον; Τοῦ γὰρ τῶν Μαρωνιτῶν ἔθνους τοῦ περὶ τὸ Λίβανον ὄρος καὶ τὴν Φοινίκην κειμένου, λατινοφρονούντος, συγχωροῦσι τοὺς ἱερεῖς νὰ ἔχωσι τὰς γυναῖκάς των. Ἄς κατηγοροῦσιν οὖν ἑαυτοὺς οἱ δόστηνοι, διότι συγχωροῦσι τοὺς ἱερεῖς τῶν Μαρωνιτῶν νὰ σμίγῃσι μὲ τὰς γυναῖκάς των, καὶ ἐν

τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ νὰ λειτουργοῦσιν, ἀντιπίπτοντες τῇ Παύλῳ καὶ τοῖς Κανόσι. τούτῳ τε, καὶ τῇ γ'. Διονυσίου, καὶ ε'. καὶ ιγ'. Τιμοθέου, οἱ τινες τοῦτο κωλύουσι, καὶ διότι συγχωροῦσι τοὺς διαγαμήσαντας ἐν τῇ Λεχίᾳ ὀρθοδόξους νὰ ἔχωσι τὴν ἱερωσύνην, ἂν μόνον δεχθῶσι τὸν παπισμὸν, τὸ ὅποιον εἶναι καὶ εἰς τοὺς Κανόνας, καὶ εἰς ὅλην τὴν ἀρχαιότητα ἐναντίον, καὶ ἐν τάξει ἀξιώματος λέγεται ὅτι ὁ δίγαμος, οὐ δύναται εἶναι Κληρικός.

(1) Ὅρα καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον ἐν τῇ εἰς τὰ Φῶτα λόγῳ, λέγοντα ταῦτα. «Ἰησοῦς καθαιρεταί τριακονταετής, ὡν, καὶ σὺ πρὸ τῆς γενειάδος διδάσκεις τοὺς γέροντας; ἢ τὸ διδάσκειν πιστεύεις, οὔτε παρὰ τῆς ἡλικίας, οὔτε παρὰ τοῦ τρόπου τυχόν, ἔχων τὸ αἰδέσιμον; εἶτα ὁ Δανιὴλ, καὶ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, νέοι Κριταὶ καὶ τὰ παραδείγματα ἐπὶ γλώττης (πᾶς γὰρ ἀδικῶν εἰς ἀπολογίαν ἔτοιμος), ἀλλ' οὐ νόμοι Ἐκκλησίας τὸ σπάνιον, εἴπερ μηδεμίαν χελιδὸν ἕαρ ποιεῖ.

λεύει ἀπὸ τὰ ἴμοια νὰ κρίνωνται τὰ ἴμοια, βέβαια καὶ ὁ Ἀναγνώστης, καὶ Ἐπίσκοπος, χειροτονηθέντες πρὸ τῶν ὠρισμένων χρόνων, καθαιροῦνται καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι, κατὰ τὸν παρόντα τῆς Γ'. Κανόνα (1).

ΚΑΝΩΝ ΙΓ'.

Ἐπειδὴ ἡ τῶν πράξεων βίβλος ζ'. ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων Διακόνους καταστῆναι παρα- || Τῆς ἐν Νεοκαι-
δίδωσιν, οἱ δὲ τῆς κατὰ Νεοκαισάρειαν Συνόδου, οὕτως ἐν τοῖς ἐκτεθείσι παρ' αὐτῶν Κα- || σαρεία ιε.
νόσι σαφῶς διεξήλθον, ὅτι Διάκονοι ἐπεὶ ὀφείλουσιν εἶναι κατὰ τὸν Κανόνα, καὶ πάνυ μεγάλη ἢ πόλις
ἦ, πεισθήσῃ δὲ ἐκ τῆς βίβλου τῶν πράξεων ἡμεῖς τῷ Ἀποστολικῷ ρητῷ τὸν νοῦν ἐφαρμόσαντες τῶν
Πατέρων, εὖρομεν, ὡς ὁ λόγος αὐτοῖς, οὐ περὶ τῶν τοῖς μυστηρίοις διακονουμένων ἀνδρῶν ἦν, ἀλλὰ
περὶ τῆς ἐν ταῖς χρείαις τῶν τραπέζων ὑπουργίας, τῆς τῶν Πράξεων βίβλου οὕτως ἐχούσης· «Ἐν ταῖς
ἡμέραις ἐκείναις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους,
ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ Διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ
πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον· οὐκ ἀρεστὸν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέ-
ζαις· ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἀνδράς ἐξ ἡμῶν μαρτυρουμένους ἐπεὶ, πλήρεις Πνεύματος Ἁγίου καὶ σο-
φίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου
προσκαρτερήσομεν, καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλῆθους. Καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἀνδρᾶ
πλήρη πίστεως καὶ Πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τιμόνα, καὶ
Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον, προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων». [Πράξ. Γ'.
1—6]. Ταῦτα διερμηνεύων ὁ τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, οὕτω διέξεισι· θαυ-
μάσαι ἄξιον, πῶς οὐχ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος ἐπὶ τῇ αἰρέσει τῶν ἀνδρῶν! πῶς οὐκ ἀπεδοκιμάσθησαν ὑπ'
αὐτῶν οἱ Ἀπόστολοι! ὅποιον δὲ ἄρα ἀξίωμα οὗτοι εἶχον; καὶ ποίαν ἐδέξαντο χειροτονίαν; ἀναγκαῖον
μαθεῖν ἄρα τὴν τῶν Διακόνων; καὶ μὴν, τοῦτο ἐν ταῖς ἐκκλησίαις οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ τῶν Πρεσβυτέρων

(1) Σημειώσαι ὅτι ὁ μὲν Ζωναρᾶς λέγει ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ
λγ'. τῆς ἐν Καρθ. πῶς δὲν ψηλαφᾷ τὰ ἅγια ὁ Ὑποδιάκονος, φέ-
ρων εἰς βεβαίωσιν τοῦ λόγου του, τὴν ἐν Λαοδικ. ἥτις ἐμποδίζει
ἀπὸ τοῦτο τὸν ὑπηρέτην, καὶ ἐκ τῆς τοιαύτης μάρτυριαι φαίνε-
ται, ὅτι θέλει νὰ ᾖναι εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ὁ Ὑποδιάκονος καὶ ὁ ὑπη-
ρέτης. Δὲν φαίνεται ὁμοίως νὰ ᾖνε εἰς καὶ ὁ αὐτὸς διὰ πολλά. Α'.
διὰ τὴν ὁ μὲν Ὑποδιάκονος ψηλαφᾷ τὰ ἱερὰ Μυστήρια, κατὰ τὸν
ρηθέντα λγ'. τῆς ἐν Καρθ. καὶ τὸν ιγ'. τῆς Γ'. ταύτης, καὶ τὰ
λειτουργικὰ σκεῦη κατὰ τὸ κά. τοῦ ἡ. βιβλ. τῶν Ἀποστολικῶν
Διαταγῶν, ὁ δὲ ὑπηρέτης ἱερὰ σκεῦη δὲν πιάνει, οὔτε χώραν
ἔχει εἰς τὸ διακονικὸν κατὰ τὸν κά. Λαοδικ. Β'. διὰ τὴν ὁ μὲν
ὑπηρέτης δὲν ἀφίνει τὴν φύλαξιν τῶν θυρῶν τῆς Ἐκκλησίας
κατὰ τὸν κβ'. καὶ μγ'. τῆς Λαοδικ. θυρωρὸς ὢν, ὁ δὲ Ὑποδιά-
κονος ἄλλος ἐστὶ παρὰ τὸν θυρωρὸν, ἐκείνου διηρημένος ὢν, κατὰ
τὸν δ'. τῆς Γ'. διηρημένως τούτους λέγοντα, καὶ κατὰ τὴν γ'.
Ἰουστινιᾶ. Νεαρᾶν, κειμένην ἐν γ'. βιβλ. τῶν Βασιλικῶν τίτλ.
β'. κεφ. α'. (παρὰ Φωτ. τίτλ. α'. κεφ. λ'), ἥτις ἄλλους μὲν τοὺς
Ὑποδιακόνους, ἄλλους δὲ τοὺς θυρωροὺς (οἱ καὶ ἦσαν ρ') καθι-
στᾷ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ· ὅθεν παράγραμμα φαίνεται νὰ ἔκα-
μεν ὁ μακαρίτης Εὐστράτιος ὁ Ἀργέντης, Σελ. 273. τοῦ περὶ
Μυστηρίων, ὅπου λέγει, ὅτι τὸ νζ'. κεφ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν
Διαταγῶν φησὶ νὰ στέκωνται οἱ Ὑποδιάκονοι εἰς τὰς θύρας τῶν
γυναικῶν. Ἡμεῖς γὰρ παρατηρήσαντες τὸν τόπον, εὖρομεν, ὅτι
αἱ Διάκονοι ἐστέκοντο εἰς τὰς θύρας τῶν γυναικῶν, καθὼς εἶναι
καὶ ἀρμόδιον, καὶ ὅχι οἱ Ὑποδιάκονοι· τὸ δὲ ια'. κεφ. τοῦ ἡ.
βιβλ. τῶν Διαταγῶν ὅπου ἀναφέρει, οὐδὲν τοιοῦτον περιέχει.
Καὶ Γ'. διὰ τὴν θέλουσι μερικοί, ὅτι οἱ λειτουργοὶ τῆς θείας ἱε-
ρουργίας, ὅπου ἀναφέρει ὁ Χρυσόστομος ἐν τῇ εἰς τὸν Ἄσωτον
παράβολῃ νὰ ᾖναι οἱ Διάκονοι, καὶ οἱ Ὑποδιάκονοι (διότι καὶ οἱ
Ὑποδιάκονοι ἐξεφώνουν, κατὰ τὸν Ζωναρᾶν, ἐρμηνείᾳ τοῦ κβ'.
Λαοδικ. τὸ, οἱ κατηχούμενοι προέλθετε, καθὼς δηλ. ἀναφέρει ἐκεῖ
διὰ τοὺς λειτουργοὺς τούτους ὁ ἅγιος), καὶ ὅτι ἡ λεπτή δόδνη

ὅπου ἐκεῖνοι εἶχον εἰς τὸν ἀριστερὸν ὦμον νὰ ᾖναι τὸ νῦν λεγό-
μενον Ὁράριον, τὸ ὅποιον Ὁράριον ἐμποδίζει ἀπὸ τὸ νὰ φορῇ ὁ
ὑπηρέτης, ὁ κβ'. τῆς Λαοδικ. (πλὴν ὅσον διὰ τὸ Ὁράριον οὐκ
ἀληθεύει) οἱ γὰρ Διάκονοι μόνον ἐφόρουσαν αὐτὸ, ὡς χρησιμεῖον
αὐτοῖς, (καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ κβ'. τῆς ἐν Λαοδικ. καὶ
τὴν τοῦ κγ'. τῆς Γ'.) καὶ οὐχὶ οἱ Ὑποδιάκονοι, ὡς μὴ χρησι-
σιμεῖον εἰς αὐτούς· ἐκ τῶν διαφορῶν λοιπῶν ἐνεργειῶν τούτων,
διάφοροι φαίνεται νὰ ᾖσαν οἱ ὑπηρέται ἀπὸ τοὺς Ὑποδιακόνους,
ὁμοίως δὲ γενικῶς, καὶ οὐ νόμος φαίνονται νὰ ὀνομάζωνται ὑπη-
ρέται καὶ οἱ Ὑποδιάκονοι, οἱ Ἀναγνώσται, οἱ Ψάλται, οἱ Ἐ-
φορισταί, οἱ Θυρωροί, οἱ Ὁστιάριοι, καὶ ὅλοι ἀπλῶς οἱ ἔξω τοῦ
βήματος Κληρικοί, κατὰ τὸν ιβ'. καὶ ιθ'. Βασιλείου, καὶ κδ'. τῆς
ἐν Λαοδικείᾳ, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸν κ'. τῆς αὐτῆς, ὡς εἶπομεν καὶ
εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ιζ'. Ἀποστολικῆς, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν
ιδ'. τῆς Σαρδικῆς· πλὴν οἱ μετὰ ταῦτα ταύτας τὰς ὑπηρεσίας
δίδουν εἰς τοὺς ὑποδιακόνους Γαβριὴλ ὁ Φιλαδελφείας (μυστη-
ρίῳ τῆς ἱερωσύνης), λέγει ὅτι εἰς αὐτούς ἐδόθη τὸ νὰ προετοιμά-
ζουσαν, καὶ νὰ προσυτρεπίζουσαν τὰ ἅγια σκεῦη, καὶ τὰς ἱερὰς στο-
λάς, καὶ νὰ φυλάττουσαν αὐτάς. Αὐτὸ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Συμεὼν
Θεσσαλονίκης (κεφ. ρξδ'.) προστιθεὶς ὅτι οὗτοι ἐφύλαττον τὰς
ἱερὰς πόρτας, διὰ νὰ μὴ ἔμβῃ τις εἰς τὸ βῆμα, εὐγάνουσαν ἔξω
τοὺς κατηχούμενους, ὅταν ὁ Διάκονος ἔλεγε τὸ, εἰ κατηχού-
μενοι προέλθετε. Διὰ τοῦτο ἀκόμη καὶ ἔως τὴν σήμερον οἱ
Ὑποδιάκονοι λέγουσαν εἶσοι πιστοί. Ἐν τῇ μεγάλῃ εἰσόδῳ λαμ-
βάνουσαν τὰ περισσεύοντα ἅγια σκεῦη, καὶ τὰ δίδουσαν νὰ τὰ φυ-
λάξουσαν οἱ ὑπηρέται· εἰς τὰς λιτανείας βασιτῶντες Σταυρὸν προ-
πορεύονται· εὐτρεπίζουσαν καὶ τὰ φῶτα τοῦ βήματος, τὴν λυ-
χνίαν, καὶ τὸ τρικῆριον, καὶ ἐμπροσθεν τῶν θυρῶν τοῦ βήματος
κοινωνοῦσαν ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα, ἢ Ἱερέα ὑστερα ἀπὸ τοὺς Δια-
κόνους. Ὅρα καὶ τὸν ξθ'. Βασιλείου, ὅπου ὁ ὑπηρέτης ἄλλος
ἐστὶν ἀπὸ τὸν Ὑποδιάκονον φανερώς.

ἐστὶν ἡ οἰκονομία; καὶ τοι οὐδέπω οὐδεὶς Ἐπίσκοπος ἦν, ἀλλ' οἱ Ἀπόστολοι μόνον. Ὅθεν οὔτε Διακόνων, οὔτε Πρεσβυτέρων, οἶμαι, τὸ ὄνομα εἶναι, δῆλον καὶ φανερόν. Ἐπὶ τούτοις οὖν κηρύσσομεν καὶ ἡμεῖς, ὥστε τοὺς προειρημένους ἑπτὰ Διακόνους, μὴ ἐπὶ τῶν τοῖς μυστηρίοις διακονουμένων λαμβάνεσθαι, κατὰ τὴν προερμηνευθεῖσαν διδασκαλίαν, ἀλλὰ τοὺς τὴν οἰκονομίαν τῆς κοινῆς χρείας τῶν τότε συνηθροισμένων ἐγχειρισθέντας, τούτους ὑπάρχειν, οἱ τύπος ἡμῖν, κἄν τούτῳ γεγόνασι, τῆς περὶ τοὺς δεομένους φιλανθρωπίας τε καὶ σπουδῆς.

Ἑρμηνεία

Οὗτος ὁ Κανὼν διορθοῦ, μάλλον δὲ βελτιοῦ τὸν ιε'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ, ὅστις ὀρίζει νὰ εὑρίσκωνται ἑπτὰ μόνον Διάκονοι, καὶ ὄχι περισσότεροι, καὶ εἰς τὴν πλέον μεγαλητέραν πόλιν, ὡς ἡ βίβλος τῶν πράξεων ἱστορεῖ. Λέγουσι λοιπὸν οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου ταύτης, ὅτι ἡμεῖς συγκρίνοντες τὴν ἐρμηνείαν, ὅπου ἔχουσι οἱ Πατέρες μετὰ τὰ περὶ τῶν ἑπτὰ Διακόνων τούτων διαλαμβάνοντα τῶν Ἀποστολικῶν πράξεων ρητὰ, εἰρήκαμεν, ὅτι οἱ Διάκονοι οὗτοι δὲν ἦσαν μυστηρίων Διάκονοι, ἀλλὰ τῶν τραπεζῶν. Λέγουσι γὰρ αἱ πράξεις· «Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐπειδὴ ἐπλήθυνον οἱ χριστιανοί, ἐγόγγυσαν οἱ ἐξ Ἑλλήνων πιστεύσαντες (ἢ κατὰ ἄλλους οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ δεχόμενοι τὴν παλαιὰν Γραφήν, ὄχι κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν πρωτότυπον, ἀλλὰ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν αὐτῆς μετάφρασιν) ἐναντίον τῶν ἐξ Ἑβραίων πιστευσάντων (ἢ τῶν δεχομένων τὴν Γραφήν κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν πρωτότυπον), διατὶ παρεβλέποντο, εἰς τὴν καθημερινὴν διακονίαν τῶν τότε γινομένων κοινῶν τραπεζῶν, αἱ χρεῖαν ἔχουσαι γῆραι αὐτῶν». Τὸ μὲν οὖν πλῆθος, διὰ συμβουλῆς τῶν Ἀποστόλων, ἐδιάλεξαν τοὺς ἑπτὰ Διακόνους τούτους κατ' ὄνομα, ἀνδρας γεμάτους ἀπὸ Πνεύμα ἁγίου, καὶ κηρυττημένους ἀπὸ ὄλους, καὶ κατέστησαν αὐτοὺς νὰ ὑπηρετοῦν εἰς τὴν χρεῖαν ταύτην τῶν τραπεζῶν, οἱ δὲ Ἀπόστολοι ἐσχόλαζον εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς διδασκαλίας. Ταῦτα δὲ ἐρμηνεύων ὁ Θεὸς Χρυσόστομος, ἀφ' οὗ πρῶτον θαυμάζει πῶς δὲν ἐσχίσθη τὸ πλῆθος ἐκεῖνο διὰ τὴν τοιαύτην τῶν Διακόνων ἐκλογὴν, ἄλλων μὲν, τυχόν, τοῦτον θελούντων, ἄλλων δὲ, ἐκεῖνον, λέγει, ὅτι οἱ Διάκονοι οὗτοι, οὔτε Διακόνων τῶν μυστηρίων εἶχον ἀξίωμα, οὔτε Πρεσβυτέρων, ὡσάν ὅπου δὲν ἦσαν ἀκόμη τὰ τοιαῦτα ἀξιώματα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καταστημένα, διὰ τὴν ἀρχὴν, καὶ νηπιώδες, διὰ νὰ εἰπῶ ἔτσι, τῆς ἐκκλησίας. Ὅθεν καὶ οἱ Πατέρες οὗτοι συμφωνοῦντες μετὰ τὸν Θεὸν Χρυσόστομον, κηρύσσουν ὅτι οἱ Διάκονοι οὗτοι, ὡς εἴπομεν, δὲν ἦσαν τῶν μυστηρίων, ἀλλὰ τῆς κοινῆς χρείας, καὶ τῶν σιτηρῶν τῶν τότε χριστιανῶν (1), οἵτινες καὶ ἔγιναν παράδειγμα εἰς ἡμᾶς τῆς φιλανθρωπίας καὶ ἐπιμελείας, ὅπου πρέπει νὰ ἔχωμεν διὰ τοὺς πτωχοὺς· οὐ μόνον δὲ οὗτοι οἱ Πατέρες δὲν ἠκολούθησαν εἰς τὸν ρηθέντα τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Κανόνα, ἀλλὰ καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν Βασιλεῖς Ἰουστινιανὸς καὶ Ἰβράκειος, ὁ μὲν, ἑκατὸν Διακόνους, ὁ δὲ περισσότερους ἀπὸ ἑκατὸν, καταστήσαντες ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Καὶ ἀπλῶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι κατὰ τὰ σιτηρέσιά των, οὕτως ἔχουσι καὶ τὴν ποσότητα τῶν Διακόνων καὶ Κληρικῶν (2).

ΚΑΝΩΝ ΙΖ'.

Ἀποσ. ιβ'. ιε'. λγ'. τῆς δ. ιε'. ιε'. τῆς δ'. ε'. ι'. ια'. ιγ'. κ'. κγ'. τῆς ζ'. ιε'. τῆς Ἀντιοχ. γ'. ζ'. ια'. τῆς Λαοδ. μδ. μβ'. τῆς Σαρδ. ζ'. ἢ ιε'. ιε'. ιθ'. τῆς Καρθ. λα. ξγ'. ιζ'. ιη. ρις'.

Ἐπειδὴ περὶ διαφόρων ἐκκλησιῶν Κληρικοὶ, τὰς ἰδίας, ἐν αἷς ἐχειροτονήθησαν, ἐκκλησίας, καταλιπόντες, πρὸς ἕτερον συνέδραμον Ἐπισκόπους, καὶ γνώμης δίχα τοῦ οικείου Ἐπισκόπου ἐν ταῖς ἀλλοτρίαις κατετάγησαν ἐκκλησίαις, ἐκ τούτου τε συνέβη ἀνυποτάκτους αὐτοὺς καταστήναι, ὀρίζομεν, ὥστε ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς παρελθούσης τετάρτης ἐπινεμήσεως μηδένα τῶν ἀπάντων Κληρικῶν, κἄν ἐν οἰωδῆποτε τυγχάνη βαθμῶ, ἀδειαν ἔχειν ἐκτὸς τῆς τοῦ οικείου Ἐπισκόπου ἐγγράφου ἀπολυτικῆς, ἐν ἑτέρα κατατάττεσθαι ἐκκλησίᾳ, ἐπεὶ, ὁ μὴ τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν παραφυλαττόμενος, ἀλλὰ καταισχύων, τόγε ἐπ' αὐτὸν, τὸν τὴν χειροτονίαν αὐτῷ ἐπιτεθεικότα, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ παραλόγως αὐτὸν προσδεξάμενος.

(1) Ἐντεῦθεν τινες, παρακινούμενοι, λέγουσι ὅτι οἱ ἑπτὰ Διάκονοι οὗτοι δὲν πρέπει νὰ ζωγραφοῦνται ὡς Μυστηρίων Διάκονοι μετὰ θυματοῦ, στιχαρίου, καὶ ὄραριου, καὶ ἀσκεπεῖς. Ἐγὼ δὲ, βλέπων ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τὸν Θεοφρόν Ἰγνάτιον νὰ γράφῃ ἐν τῇ πρὸς Τραλλησίους ἐπιστολῇ, ὅτι ὁ Ἀρχιδιάκονος Στέφανος ἐλειτούργει εἰς τὸν Ἀδελφόθεον Ἰάκωβον λειτουργίαν καθαρὰν καὶ ἄμωμον, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, βλέπων εἰς τὸ δ'. καὶ μς'. κεφάλαιον τοῦ ἡ. βιβλίου τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν νὰ ἀριθμοῦνται οἱ ἑπτὰ Διάκονοι μετὰ τοὺς Ἐπισκόπους καὶ Πρεσβυτέρους, καὶ μετὰ αὐτοὺς νὰ συναριθμοῦνται, ὧν εἰς ἦν καὶ ὁ

Στέφανος, νομίζω ὅτι οἱ αὐτοὶ νὰ ἦσαν καὶ Μυστηρίων Διάκονοι, καὶ ἀκολούθως ὅτι δὲν εἶναι ἄτοπον καὶ νὰ εἰκονίζωνται καὶ ὡς Διάκονοι Μυστηρίων.

(2) Ναί, καὶ ὁ Σωζόμενος λέγει βιβλ. ζ'. κεφ. 19. ἔτι εἰ τὰς ἄλλας πόλεις ἀδιάφορος ἦτον ὁ τῶν Διακόνων ἀριθμὸς. Εἰς τὴν Ρώμην ὁμοίως, ἕως εἰς τοὺς καιροὺς του, λέγει, ἑπτὰ Διάκονοι ἦσαν, καθ' ὁμοιότητα τούτων τῶν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων ψηφισθέντων, ὃ καὶ συμμαρτυρεῖ ὁ θεὸς Μάξιμος σχολιάζων τὸ γ'. κεφ. τῆς ἐκκλ. Ἱεραρχίας τοῦ θεοῦ Διονύσιου, αἷς ὁ αὐτὸς Διονύσιος ἐκκρίτους καλεῖ.

Ἑρμηνεία.

Δέν συγχωρεῖ ὁ παρῶν Κανὼν νὰ ἀφίνουσιν οἱ Κληρικοὶ τὰς ἐκκλησίας των, καὶ νὰ μεταβαίνουν εἰς ἄλλας, χωρὶς τὴν γνώμην καὶ Ἀπολυτικὸν γράμμα τοῦ ἐδικοῦ των Ἐπισκόπου, διατὶ ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης γίνονται ἀνυπότακτοι. Ὅποιος λοιπὸν, ἀπὸ τὸν Ἰανουάριον μῆνα, καὶ τὴν ἀπερασμένην Ἰνδικτιῶνα δ'. (ταύτην γὰρ καλεῖ ἐπινέμησιν, ὡς ἀπὸ τοῦ γ'. τῆς παρούσης Συνόδου δηλὸν ἐστὶ) ταῦτὸν εἰπεῖν, ὅποιος ἀπὸ τῶρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τολμήσῃ νὰ κάμῃ τοῦτο, καὶ καταισχύνοι, καὶ καταφρονοῖ τὸν χειροτονήσαντα αὐτὸν διὰ τοῦ τοιοῦτου κινήματος, ὡς καθάριετκι καὶ αὐτὸς, καὶ ἐκεῖνος ὅπου παραλόγως ἐδέχθη αὐτόν. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ιβ'. καὶ ιε'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΙΗ'.

Τοὺς προφάσει βαρβαρικῆς ἐπιδρομῆς, ἢ ἄλλως πως ἐκ περιστάσεως μετανάστας γενομένους Κληρικούς, ἢνίκα ἂν ὁ τρόπος αὐτοῖς ἀποπαύσῃται, ἢ αἱ τῶν βαρβάρων ἐπιδρομαὶ, δι' ἃς τὴν ἀναχώρησιν ἐποιήσαντο, αὐτοῖς ἐν ταῖς οικείαις ἐκκλησίαις προστάσσομεν ἐπανέρχεσθαι, καὶ μὴ ἐπὶ πολὺ ταύτας ἀπροφασίστως καταλιμπάνειν. Εἰ δέ τις μὴ κατὰ τὸν παρόντα διαγένηται Κανόνα, ἀφορίζεσθω, μέχρις ἂν πρὸς τὴν οικείαν ἐκκλησίαν ἐπαναδράμοι, τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῷ κατέχοντι αὐτὸν Ἐπισκόπῳ γινέσθω.

Ἀποστ. ιε. τῆς α. ιε. ις'. τῆς δ'. ε. ι. κ'. κγ'. τῆς ε'. ιζ'. τῆς ζ'. ιε. τῆς Ἀντιοχ. γ'. τῆς Σαρδικ. ιε. ις'. ιθ'. τῆς Καρθ. εγ'. ιη'.

Ἑρμηνεία.

Ὅχι μόνον τοὺς χωρὶς αἰτίας ἀφίνοντας τὰς ἐκκλησίας των Κληρικούς δέν συγχωρεῖ ὁ Κανὼν οὗτος, ἀλλ' οὐδὲ ἐκεῖνους ὅπου ἀναχωρήσουν ἀπὸ αὐτὰς, ἢ διὰ βαρβάρων ἐπιδρομῆν, ἢ τυχὸν διὰ βαρύτητα χρεῶν καὶ φόρων, ἢ διὰ πείναν, ἢ θανατικὸν, ἢ δι' ἄλλην τινὰ περίστασιν. Προστάζει γὰρ ὅτι ἀφ' οὗ παύσῃ ἡ αἰτία ἐκεῖνη, διὰ τὴν ὁποίαν ἀνεχώρησαν, νὰ ἐπαναστρέφουν πάλιν εἰς τὰς ἐκκλησίας των. Ὅστις δὲ οὐ ποιήσῃ κατὰ τὸν Κανόνα τοῦτον, ὡς ἀφορίζεται καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ κρατῶν αὐτὸν Ἐπίσκοπος εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, ἕως ὅπου νὰ ἐπαναστρέψῃ εἰς τὰ ἴδια. Ὅρα καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ιε'. Ἀποστολικοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΙΘ'.

Ὅτι δεῖ τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν Προεστῶτας, ἐν πάσῃ μὲν ἡμέρᾳ, ἐξαιρέτως δὲ ἐν ταῖς Κυριακαῖς πάντα τὸν Κλήρον, καὶ τὸν λαὸν ἐκδιδάσκειν τοὺς τῆς εὐσεβείας λόγους ἐκ τῆς Θείας Γραφῆς ἀναλεγόμενους τὰ τῆς ἀληθείας νοήματά τε καὶ κρίματα, καὶ μὴ παρεκβαίνοντας τοὺς ἤδη τεθέντας ἔρους, ἢ τὴν ἐκ τῶν Θεοφόρων Πατέρων παράδοσιν, ἀλλὰ καὶ εἰ γραφικὸς ἀνακινήσει λόγος, μὴ ἄλλως τοῦτον ἐρμηνευέτωσαν, ἢ, ὡς ἂν οἱ τῆς Ἐκκλησίας φωστῆρες καὶ διδάσκαλοι διὰ τῶν οικείων συγγραμμάτων παρέθεντο, καὶ μᾶλλον ἐν τούτοις εὐδοκιμείτωσαν, ἢ λόγους οικείους συντάττοντες, ἵνα μὴ, ἔστιν ὅτε, πρὸς τοῦτο ἀπόρως ἔχοντες, ἀποπίπτειεν τοῦ προσήκοντος. Διὰ γὰρ τῆς τῶν προειρημένων Πατέρων διδασκαλίας, οἱ λαοὶ ἐν γνώσει γινόμενοι τῶν τε σπουδαίων καὶ αἰρετῶν, καὶ τῶν ἀσυμφόρων καὶ ἀποβλήτων, τὸν βίον μεταρρυθμίζουσι πρὸς τὸ βέλτιον, καὶ τῷ τῆς ἀγνοίας οὐχ ἀλίσκονται πάθει, ἀλλὰ προσέχοντες τῇ διδασκαλίᾳ, ἑαυτοὺς πρὸς τὸ μὴ κακῶς παθεῖν παραθήγουσι, καὶ φόβῳ τῶν ἐπηρτημένων τιμωριῶν, τὴν σωτηρίαν ἑαυτοῖς ἐξεργάζονται.

Ἀποστ. νη. τῆς α. β'. ις'. τῆς Λαοδ. ιθ'. τῆς Καρθ. οθ'. ρλά. ρλβ'. ρλγ'. τοῦ Πέτρου ι. τοῦ Νύσσ. ε'.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ Κανὼν, ὅτι οἱ Προεστῶτες τῶν ἐκκλησιῶν, οἱ Ἐπίσκοποι μὲν προηγουμένως, ἐπομένως δὲ καὶ οἱ Πρεσβύτεροι, καὶ εἰς κάθε ἡμέραν νὰ διδάσκουσι τὸν Κλήρον ὅλον, καὶ τὸν λαὸν, ἐξαιρέτως δὲ καὶ μάλιστα εἰς τὰς Κυριακάς (1) (ἢ καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτάς)* ἐπειδὴ εἰς τὰς ἡμέρας ταύτας, μὲ τὸ νὰ παύουσιν οἱ χριστιανοὶ

(1) Εἰς τὸν παρόντα Κανόνα εἴρηται σημείωμά οὕτω λέγον Σημείωσαι τὸν παρόντα Κανόνα, καὶ θαύμασον πῶς σήμερον ἀμελεῖται· ὁ γὰρ ὁσιώτατος Πατριάρχης ἐκεῖνος κύριος Ἰωάννης ὁ ἐπονομαζόμενος τοῦ Χαλκηδόνος, ὅστις ἦτον ἐπὶ τοῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, καθ' ἐκάστην Κυριακὴν ἐδίδασκε, δι' ὃ καὶ εὐρίσκονται αἱ διδασκαλαὶ αὐτοῦ ἐν βιβλίῳ ἰδιαιτάτῳ· εὐρίσκεται δὲ καὶ Κυριακοδρόμιον Ἰωάννου, ἢ Γεωργίου Ξιφιλίνου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἄλλων Πατριαρχῶν τε καὶ Ἐπισκόπων. Συμφώνως μὲ τὸν παρόντα Κανόνα λέγει καὶ ὁ ἅγιος Ἰουστίνος ἐν τῇ β'. Ἀπολογία ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν Φησὶ γὰρ, ὅτι κατὰ τὴν Κυριακὴν ἐσυναθροίζοντο ἀπὸ ὅλα τὰ

μέρη οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἀφοῦ ἤθελον ἀναγνωσθῶν ἐν τῇ λειτουργίᾳ τὰ τῆς Νέας καὶ Παλαιᾶς Γραφῆς ἀναγνώσματα, ἔκαμνον ὁ Ἀρχιερεὺς διδαχὴν. «Εἶτα παύσαμένου τοῦ ἀναγινώσκοντος, ὁ Πρόεστώς διὰ λόγου τὴν νοουθεσίαν, καὶ πρόσκλησιν τῆς τῶν καλῶν τούτων μιμήσεως ποιεῖται· ὅτι δὲ καὶ οἱ Πρεσβύτεροι προεστῶτες εἰσι τῶν ἐκκλησιῶν, δείκνυται καὶ ἀπὸ τῶν ιε. λόγων Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου σελ. 226, ὅπου Ποιμένας τοὺς Πρεσβυτέρους καλεῖ, Ἀρχιποιμένας δὲ τοὺς Ἐπισκόπους. Καὶ ὁ Ζωναρᾶς δὲ συγκαθόδρους αὐτοῖς τοῖς Ἐπισκόποις ἐπὶ τοῦ βήματος ὀνομάζει· καὶ ὁ Χρυσόστομος διδασκα-

ἀπὸ τὰ ἐργόχειρά των, συναθροίζονται εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ ἀκροάζονται τὰ Θεῖα λόγια, ἀκολουθῶς δὲ καὶ οἱ διδάσκοντες εἰς αὐτὰς περισσώτερον προξενούσι τὴν ὠφέλειαν εἰς αὐτούς. Οἱ τοιοῦτοι ὁμῶς νὰ μὴ διδάσκουσιν ἀπὸ ἐδικῆ τῶν λόγια καὶ νοήματα, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ τῆς Θεῖας Γραφῆς, χωρὶς νὰ εὐγαίνουσι ἔξω ἀπὸ τοὺς ἐπι-κυρωθέντας συνοδικῶς ὅρους καὶ δόγματα τῆς πίστεως, ἢ ἔξω ἀπὸ τὴν τῶν Θεοφόρων Πατέρων παράδοσιν. Καὶ ἂν κάμνουν φορὰν ὁμιλήσωσι λόγον τῆς Γραφῆς, κατὰ ἄλλον τρόπον νὰ μὴ τὸν ἐξηγοῦσι, πᾶρεξ καθὼς τὸν ἐξήγησαν εἰς τὰ συγγράμματά των οἱ τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλοι· καὶ περισσώτερον νὰ σπουδάζουσι νὰ εὐδοκιμοῦν εἰς τὸ νὰ διδάσκουσι τὰ τῶν θείων Πατέρων, ἢ εἰς τὸ νὰ συνθέτουσι λόγους ἐδικοῦς των, μήπως μεταχειριζόμενοι νοήματα ἐδικῆ των, καὶ μὴ δυνάμενοι μερικατὶς φοραῖς νὰ τὰ νοοῦν καλῶς, ἐκπέσωσι ἀπὸ τὸ πρέπον καὶ τὴν ἀλήθειαν· διότι ἐκ τῆς τῶν Πατέρων ταύτης διδασκαλίας μνηθάνοντες οἱ λαοὶ, ποῖα μὲν εἶναι τὰ συμφέροντα εἰς τὰς ψυχὰς των, ποῖα δὲ τὰ ἀσύμφορα, μεταβάλλουσι τὴν ζωὴν των ἀπὸ τὴν κακίαν εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ ἀπὸ τὸ σκότος τῆς ἀγνοσίας ἐλευθερώνονται. Προσέχοντες δὲ πάλιν εἰς αὐτὴν, καὶ ἀκούοντες τὰς τιμωρίας καὶ κολάσεις, ὅπου μέλλουσι νὰ λάβουσι οἱ κακοὶ, διὰ τὸν φόβον αὐτῶν, ἀπέχουσι ἀπὸ τὰς κακίας καὶ τὴν σωτηρίαν τοὺς καταργάζονται. Ἄλλὰ καὶ ὁ 10^{ος} τῆς ἐν Λαοδικ. λέγει, ὅτι πρῶτον ἐν τῇ λειτουργίᾳ νὰ γίνεταί διδασχὴ ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν νῆ. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ Κ'.

Ἀποστολ. λέ. τῆς 6'. 6'. τῆς γ'. ἢ τῆς Ἀντιοχ. γ'. 16'. τῆς Σαρδ. γ'. 16'.
 Μὴ ἐξέστω Ἐπίσκοπῳ εἰς ἑτέραν, τὴν μὴ αὐτῷ προστήκουσαν πόλιν, δημοσίᾳ διδάσκειν. Εἰ δὲ τις φωραθῆι τοῦτο ποιῶν, τῆς Ἐπισκοπῆς παύεσθω, τὰ δὲ τοῦ Πρεσβυτέρου ἐνεργείτω.

Ἑρμηνεία.

Δὲν εἶναι ἄδεια (λέγει ὁ παρὼν Κανὼν) εἰς κἀνένα Ἐπίσκοπον νὰ διδάσκη παρρησίᾳ καὶ δημοσίως, εἰς ξένην ἐπαρχίαν, χωρὶς δηλαδὴ τὴν γνώμην τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου, ἐπειδὴ ἡ δημοσία αὕτη διδασκαλία γίνεται πρὸς ἀτιμίαν ἐκείνου, ὡς ὅτι τάχα αὐτὸς μὲν εἶναι σοφὸς καὶ διδάσκαλος, ἐκεῖνος δὲ εἶναι ἄστροφος καὶ ἀμαθής. Ὅποιος δὲ ἤθελε φανῆ νὰ κάμῃ τοῦτο, ἄς παύῃ μὲν ἀπὸ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἐπισκοπῆς, ἄς ἐνεργῇ δὲ μόνον τὰς ἱεροπραξίας τοῦ Πρεσβυτέρου. Πρὸςδιορίζει δὲ ὁ Κανὼν τὸ νὰ μὴ διδάσκη ὁ ξένος Ἐπίσκοπος δημοσίᾳ, διατὶ ἐὰν κατ' ἰδίαν ἐρωτῶσι τινες αὐτὸν περὶ πραγμάτων τινῶν, καὶ ἀποκρίνεται, οὐχ' ἀμαρτάνει. Οὐκ ἐναντιοῦται δὲ ὁ παρὼν Κανὼν τῷ κθ'. τῆς δ'. διὰ τὰ ἐν τῷ λέ. τῶν Ἀποστ. εἰρημένῳ, ὅτι καὶ ἀνάγνωθι.

ΚΑΝΩΝ ΚΑ'.

Ἀποστ. κέ. τῆς α'. 0'. τῆς ζ'. δ'. τῆς Νεοκαισαρίας 0'. Βασιλ. γ'. 15'. 16'. ν'. ο'.
 Οἱ ἐπ' ἐγκλήμασι Κανονικοῖς ὑπεύθυνοι γινόμενοι, καὶ διὰ τοῦτο παντελεῖ τε, καὶ διηνεκεῖ καθαιρέσει ὑποβαλλόμενοι, καὶ ἐν τῷ τῶν λαϊκῶν ἀπωθούμενοι τόπῳ. εἰ μὲν ἔκουσίως πρὸς ἐπιστροφήν ὁρῶντες, ἀθετοῦσι τὴν ἀμαρτίαν, δι' ἧς τῆς χάριτος ἐκπεπτώκασι, καὶ ταύτης τέλειον ἄλλοτρίους ἑαυτοὺς καθιστῶσι, τῷ τοῦ Κλήρου κειρέσθωσαν σχήματι. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἀθαιρέτως αἰρήσωνται καθάπερ οἱ λαϊκοὶ, τὴν κόμην ἐπιστρεφέτωσαν, ὡς τὴν ἐν κόσμῳ ἀναστροφήν τῆς οὐρανόου ζωῆς προτιμήσαντες.

Ἑρμηνεία.

Οἱ διὰ Κανονικὰ ἐγκλήματα, πορνείαν, θετέον, ἢ μοιχείαν, ἢ ἄλλα τοιαῦτα ἀμαρτήματα, τελείως καὶ παντοτινὰ καθαιρεθέντες, καὶ λαϊκοῦ σχήμα λαμβάνοντες ἱερωμένοι καὶ μετὰ τῶν λαϊκῶν ἱστάμενοι, προστάζει ὁ παρὼν Κανὼν, ὅτι εἰ μὲν αὐτοὶ θεληματικῶς μετανοήσουσι, καὶ κάμνουσι τελείαν ἀποχὴν τῆς ἀμαρτίας, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχασαν τὴν χάριν τῆς Ἱερωσύνης, ἄς κουρεύουσι τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, ἢτοι ἄς ἔχουσι τὴν λεγομένην παπαλήθραν ἐν τῇ κορυφῇ, ἢ ὁποῖα ἦτο σχήμα καὶ σημεῖον τῶν Κληρικῶν (1). Εἰ δὲ θελημα-

τιαν ἔχοντας καὶ προστασίαν λαοῦ· εἰ δὲ ταῦτα, πρόδηλον ὅτι οἱ αὐτοὶ εἶναι καὶ συμπροεστώτες τῶν ἐκκλησιῶν. Ὅρα καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὴν τοῦ νῆ. Ἀποστολικ. ὑποσημ. καὶ τὸν 10^{ον} τῆς ζ'.

(1) Ἡ παπαλήθρα, ἣτις καὶ γάρραρα λέγεται, κατὰ τὸν Ἀντιοχείας Πέτρον ἐν τῇ πρὸς Κυρουλάριον ἐπιστολῇ, εἶναι μία στρογγυλοειδὴς κουρὰ τῶν ἐν τῇ κορυφῇ τῆς κεφαλῆς τρίχων, παρομοία μὲ στέφανον, καὶ εἶναι, ὅχι ἔθος λατινικόν, ἀλλὰ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, ἀνατολικῆς τε καὶ δυτικῆς, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸν παρόντα βιβαιοῦται Κανόνα, καὶ ἀπὸ τοὺς ἁγίους πατέρας, ὁ

γὰρ Ἱερώνυμος γράφων πρὸς Λύγουστινον, λέγει, παρακαλῶ τὴν Στεφάνην σου. Ὁμοίως καὶ ὁ Λύγουστινος ἔγραφε πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Προκουλλιανόν, ἵνα τὴν ἡμετέραν Στεφάνην. Γίνεται δὲ, ὅχι εἰς τὴν τιμὴν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ὡς λέγουσιν οἱ δυτικοὶ, ἀλλὰ πρωτοτύπως μὲν καὶ κυρίως, εἰς σημεῖον τοῦ σχήματος τῶν Κληρικῶν, καθ' ὃ οὗτοι ἀπὸ τοὺς μὴ Κληρικοὺς ὄντας διέφερον, κατὰ τὸν παρόντα Κανόνα, ἐπομένως δὲ καὶ κατὰ ἀλληγορικώτερον τρόπον, εἰς τύπον τοῦ ἀκαθάρτου στεφάνου τοῦ Κυρίου, καθὼς ἐρμηνεύει ὁ ἅγιος Γερμανὸς ἐν τῷ περὶ μυστικῆς θεωρίας. Οἱ μὲν οὖν Κληρικοὶ τῶν ἀνατολικῶν ἡμῶν, ἀνε-

τικῶς δὲν μετνοήσουν, ἄς τρέφουσι τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς καθὼς καὶ οἱ κοσμικοὶ, ἵνα ἀπὸ τὸ σχῆμα τὸ λαϊκὸν αἰσχυρόμενοι, ἔλθουν ποτὲ εἰς αἴσθησιν τῆς κακίας των, καὶ μετανοήσουν. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν κέ. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΚΒ'.

Τοὺς ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένους εἴτε Ἐπισκόπους ἢ οἰουσδήποτε Κληρικούς, καὶ οὐ κατὰ δοκιμασίαν καὶ τοῦ βίου αἴρεσιν, καθαιρεῖσθαι προστάσσομεν. Ἀλλὰ καὶ τοὺς χειροτονήσαντας.

Ἀποστ. κθ'. τῆς δ'. β'. τῆς ς'. κγ'. τῆς ζ'. δ'. ε. ιθ'. Βασ. Ιά. Γενναδίου καὶ Ταρασίου Ἐπιστολ.

Ἑρμηνεία.

Προστάζει ὁ παρῶν Κανὼν νὰ καθαιρῶνται οἱ Ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἄλλοι ὁποιοῦδήποτε Κληρικοί, ὅπου χειροτονηθῶν διὰ δόσιν χρημάτων καὶ ὄχι διὰ τὴν ἀξιοσύνην καὶ ἐνάρετον ζωὴν αὐτῶν οὐ μόνον δὲ αὐτοὶ, ἀλλὰ καὶ οἱ χειροτονήσαντες αὐτούς. Ὅρα καὶ τὸν κθ'. Ἀποστολικόν. Ἀνάγνωθι καὶ στέναξον, ἀδελφε, ἐπὶ τῇ ἀθετήσει τῶν τοιούτων καὶ τηλικούτων Κανόνων, ἐπειδὴ τὴν σήμερον τέτοιας λογῆς ἐνεργεῖται ἡ Σιμωνία, ὡσάν νὰ ἦτο μία ἀρετὴ, καὶ ὄχι θεοστυγῆς αἵρεσις, καθὼς τὴν ὀνομάζει ὁ ἀγιώτατος Γεννάδιος. Ἀνίσως κατὰ τὰς περιλήψεις τῶν ἱερῶν κανόνων, ζητήσῃ τινὰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως, βέβαια ἀπορεῖ, καὶ δὲν εὑρίσκει παρμικρὰν ὁμοίωσιν τῆς προτέρας καταστάσεως εἰς τὸ νὰ δυνηθῇ νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἀπορίαν τοῦ. Διδίτι ὅλοι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ παρανόμως λαμβάνουσι τὴν τάξιν, καὶ ὁμοίως ζῶσι καὶ τελευτῶσι διὰ τοῦτο καὶ ὁ κλοιὸς τῆς δουλείας ἐκτείνεται καὶ προβάλλει δριμύτερος, ἡμεῖς ὁμῶς ἀνκισθητοῦμεν, καὶ ἀναιδέστερα παρανομοῦμεν.

ΚΑΝΩΝ ΚΓ'.

Περὶ τοῦ μηδένα τῶν, εἴτε Ἐπισκόπων, ἢ Πρεσβυτέρων, ἢ Διακόνων, τῆς ἀχράντου μεταδιδόντα Κοινωνίας, παρὰ τοῦ μετέχοντος εἰσπράττειν τῆς τοιαύτης μεταλήψεως χάριν, ὀβολοῦς, ἢ εἶδος τὸ οἰονοῦν. Οὐδὲ γὰρ πεπραμένη ἡ χάρις, οὐδὲ χρήμασι τὸν ἀγιασμόν τοῦ Πνεύματος μεταδιδόμεν, ἀλλὰ τοῖς ἀξίοις τοῦ δώρου, ἀπανουργεῦτως μεταδοτέον. Εἰ δὲ φανείη τις τῶν ἐν Κλήρω καταλεγόμενων, ἀπαιτῶν ᾧ μεταδίδωσι τῆς ἀχράντου Κοινωνίας, τὸ οἰονοῦν εἶδος, καθαιρεῖσθαι, ὡς τῆς Σίμωνος ζηλωτῆς πλάνης καὶ κακουργίας.

Ἀποστ. κθ'. τῆς δ'. β'. τῆς ς'. κβ'. τῆς ζ'. δ'. ε. ιθ'. Βασ. Ιά. Γενναδ. καὶ Ταρασίου Ἐπιστ.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν διορίζει, ὅτι κἀνένας Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος (1) νὰ μὴ ζητῇ χρεωστικῶς

πιτηθεύτως κείροντες ἀνωθεν, καὶ κάτωθεν ὀλίγον τὴν κόμην, σταυροειδῶς δηλ. καὶ εἰς τὸ μέσον ἀφίνοντες ἀκουρον, καὶ δι' ὅλου ἀδιάφορον, οὕτω τὴν σήμερον ἀφιλοπραγμόνως καὶ ἀκαλλωπίστως ποιοῦσι τὴν παπαλήθραν ταύτην, οἱ δὲ δυτικοὶ, ἐπειδὴ καὶ κάμνουσι ταύτην πρὸς καλλωπισμόν, ἀνωθεν καὶ κάτωθεν ξυροῦντες τὴν κόμην, καὶ τὸ μέσον συνεχῶς κατατέμνοντες, καὶ ἀνόμοιον ποιοῦντες αὐτήν, μὲ τῶν ἀγίων τὴν στεφάνην, διὰ τοῦτο Μάξιμος ὁ Μαργουίνιος ἐν τῇ λέ. σημειώσῃ, εἰς τοὺς Κανόνας τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, πορνικὸν στέφανον τὴν παπαλήθραν τῶν Λατίνων ὀνόμασεν. Ὅρα τὸν Δοσίθεον ἐν τῇ Δωδεκαβίβλ. σελ. 778. Ὅτι δὲ πρέπει νὰ ποιοῦσιν ἐν τῇ κορυφῇ τὴν τοιαύτην στεφάνην, καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς Κληρικοί, ἄς τὸ μάθουν ἀπὸ τὸν Κανόνα τοῦτον. Οὐ γὰρ δίκαιον ὄρια αἰώνια μεταίρειν, ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες ἡμῶν. Σημειώσεως δὲ ἀξία εἶναι δύο πράγματα ἀπὸ τοῦ παρόντος Κανόνος, ἕνα, ὅτι οἱ διὰ κανονικὰ ἐγκλήματα καθαιρόμενοι ἱερωμένοι πρῶτον μὲν ἀπέβαλον τὸ σχῆμα τοῦ Κλήρου, καὶ οὕτως ἐρίπτοντο εἰς τὸν τόπον τῶν λαϊκῶν (ἀνοίκειον γὰρ ἦτο μὲ τὸ τοῦ Κλήρου σχῆμα νὰ στέκωνται μὲ τοὺς λαϊκοὺς) δι' ὃ καὶ ὁ Βαλασαμῶν ἔρμην. τοῦ μδ'. τοῦ Βασιλείου λέγει, ὅτι οἱ καθαιρεθέντες μετασχηματίζονται καὶ κατὰ τοῦτο συμβιβάζονται, καὶ ὁ κέ. Ἀποστολικὸς, καὶ ὁ γ'. τοῦ Βασιλείου, καὶ ὅσοι ἄλλοι Κανόνες λέγουν, ὅτι οἱ καθαιρημένοι νὰ ρίπτωνται εἰς τὸν τόπον τῶν λαϊκῶν. Καὶ ἄλλοι, ὅτι οἱ καθαιρεθέντες αὐτοὶ, ἐὰν θεληματικῶς ὑστερον μισήσουν τὴν ἀμαρτίαν, καὶ μὲ τε-

λειότητα χωρισθῶσιν ἀπὸ αὐτὴν, καὶ μετανοήσουν, οὗτοι νὰ λαμβάνουν πάλιν τὸ σχῆμα τοῦ Κλήρου, ὅπερ ἀπέβαλον. Εἰ δὲ τοῦτο δῆλον ὅτι οἱ τοιοῦτοι, καὶ εἰς τὸν τόπον τῶν ἱερωμένων ἀνεπιβάλλοντο, καὶ εἶχον τὴν κατὰ τὴν καθέδραν καὶ στάσιν τιμὴν. Καὶ κατὰ τοῦτο πάλιν συμβιβάζονται ὁ α. καὶ β'. τῆς ἐν Ἀγκύρ. ὁ θ'. καὶ ι. τῆς ἐν Νεοκαισαρ. ὁ γ'. καὶ κς'. τῆς παρούσης, καὶ ὁ κς'. Βασιλείου οἱ λέγοντες ὅτι οἱ καταπιεζόμενοι ἀπὸ τὴν ἱερωσύνην νὰ ἔχουν τὴν κατὰ τὴν καθέδραν καὶ στάσιν, καὶ ἀπλῶς μόνον τὴν ἐξωτερικὴν τῶν ἱερωμένων τιμὴν, περὶ τῆς ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ κς'. τῆς παρούσης.

(1) Ὅσον ἀπὸ τὸν παρόντα Κανόνα, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν νη. τῆς ἰδίας ταύτης Συνόδου συναγεται, ὅτι καὶ οἱ Διάκονοι ἐμετάδιδαν εἰς τοὺς λαϊκοὺς τὰ θεία μυστήρια. Ὅθεν ἀκολουθῶς μὲ τούτους καὶ αἱ ἀποστολικαὶ Διαταγαί, βιβλ. ἡ. κεφ. κη. λέγουσιν, ὅτι, ἀφ' οὗ λειτουργήσῃ ὁ Ἀρχιερεὺς, ἢ ὁ Ἱερεὺς, λαμβάνει ἀπὸ αὐτοῦ τὰ μυστήρια ὁ Διάκονος, καὶ τὰ μεταδίδει εἰς τὸν λαόν, ὄχι πῶς εἶναι Ἱερεὺς, ἀλλ' ὡς διακονῶν εἰς τοὺς Ἱερεῖς τοῦτο δὲ τὸ ἔργον τοῦ Διακόνου κυρίως μετέδιδεν ἐκ τοῦ ποτηρίου, κατὰ τὰς ἰδίας Διαταγὰς βιβλ. ἡ. κεφ. ιγ'. ὁ Διάκονός φησι, καταχέτω τὸ ποτήριον, καὶ ἐπιδίδους λεγέτω Ἄμα Χριστοῦ Ποτήριον ζωῆς. Τοῦτο αὐτὸ μαρτυρεῖ καὶ ὁ Κυπριανός λόγῳ ε. περὶ ἐκπεπτωκότων, καὶ ὁ Ἀμβρόσιος Μεδιολάνων τὸμ. α. περὶ τῶν καθηκόντων, καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁμιλ. πγ'. εἰς τὸν Ματθαῖον. Ὅρα τὸν Ἀργέντην σελ. 306. Οἱ

ἀπὸ ἐκείνους ὅπου μεταλαμβάνει τὰ θεῖα μυστήρια παράδες, ἢ ἄλλο τι κᾶνένα εἶδος, κᾶν καὶ τὸ ἐλάχιστον εἴη, χάριν τῆς θείας μεταλήψεως. Διότι ἡ χάρις τῶν μυστηρίων δὲν πωλεῖται, οὐδὲ μὲ τὰ ἄσπρα μεταδίδομεν τὸν ἁγιασμὸν τοῦ Θεοῦ Πνεύματος, ἀλλὰ ἀδωροδοκῆτως, εἰς τοὺς ἀξίους ὄντας αὐτοῦ· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ δωρεὰ παρὰ τοῖς πολλοῖς ὀνομάζεται ἡ θεία Κοινωνία, διατὶ χωρὶς δῶρα μεταδίδεται, κατὰ τὸν Βκλαμῶνα. Ὅποιος δὲ τοῦτο ἤθελε κάμει, ἄς καθαίρεται, ὡς μιμητὴς γινόμενος τῆς πλάνης καὶ αἰρέσεως τοῦ Σίμωνος Μάγου, ὅστις ἐνόμισεν, ὅτι πωλεῖται μὲ ἄσπρα ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος. (1) Ἀνάγνωθι καὶ τὸ κθ' Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΚΔ'.

Ἀποστ. μβ'.
μγ'. τῆς ζ'. νά.
ξβ'. ξγ'. τῆς ζ'.
κβ' τῆς Λαοδ.
γ' νδ' τῆς Καρ.
ιζ'. ο'.

Μὴ ἐξέστω τινὲ τῶν ἐν ἱερατικῷ καταλεγόμενων τάγματι, ἢ Μοναχῶν, ἐν ἵπποδρομίαις ἀνιέναι, ἢ θυμελικῶν παιγνίων ἀνέχεσθαι. Ἄλλ' εἰ καὶ τις Κληρικὸς κληθεῖη ἐν γάμῳ, ἢ νικά δ' ἂν τὰ πρὸς ἀπάτην εἰσέλθοιεν παίγνια, ἐξαναστήτω, καὶ παραυτίκα ἀναχωρεῖτω, οὕτω τῆς τῶν Πατέρων ἡμῶν προσηγορίας διδασκαλίας· εἰ δὲ τις ἐπὶ τούτῳ ἄλλῳ, ἢ παυσάσθω, ἢ καθαιρεῖσθω.

Ἑρμηνεῖα

Δὲν εἶναι ἄδεια, καθὼς λέγει ὁ παρὼν Κανὼν, εἰς κᾶνένα Ἱερωμένον, ἢ Μοναχὸν νὰ πηγαίη εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ὅπου τρέχουσιν οἱ ἄνθρωποι μὲ τὰ ἄλογα, ἢ νὰ βλέπη, καὶ νὰ ἀκούη τὰ γυναικοπρεπῆ παιγνίδια. Εἰ δὲ καὶ ἤθελε καλεσθῆ εἰς γάμον κᾶνέναν Κληρικὸς, νὰ πηγαίη μὲν, ὅμως ὅταν ἤθελον ἔλθουν διὰ νὰ παίξουν τὰ τοιαῦτα ἀπατηλὰ καὶ σατανικὰ παιγνίδια, παρευθὺς νὰ ἀσηκῶνεται καὶ νὰ ἀναχωρῆ, καθὼς προστάζει ἡ διδασκαλία τῶν Πατέρων, δηλ. ὁ νδ'. Κανὼν τῆς ἐν Λαοδικ. Συνόδου (ἀγκαλὰ καὶ ἐκεῖνος προσθέτη, ὅτι μὴδὲ ἄλλας θεωρίας γινόμενας εἰς τοὺς γάμους καὶ δεῖπνα δὲν πρέπει νὰ βλέπουν οἱ Ἱερωμένοι, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἀναχωροῦν, καὶ πρὸ τοῦ ἀκόμῃ νὰ ἔλθουν τὰ παιγνίδια)· ὅποιος δὲ πιασθῆ τοῦτο ποιήσας, ἢ νὰ παύη ἢ νὰ καθαίρηται (2).

ΚΑΝΩΝ ΚΕ'.

Τῆς δ'. ιζ'.
τῆς Καρθ. ρκή.
ρθθ'. ρλ'.

Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἄπασιν ἀνανεοῦμεν καὶ τὸν Κανὼνα τὸν διαγορευόντα, τὰς καθ' ἐκάστην ἐκκλησίαν ἀγροικικὰς παροικίας, ἢ ἐγγχωρίους, μένειν ἀπαρασαλεύτους παρὰ τοῖς κατέχουσιν αὐτὰς ἐπισκόποις, καὶ μάλιστα οἱ τριακονταετῆ χρόνον ἀβιάστως διακατέχοντες

δὲ μεταλαμβάνοντες ἐκ τοῦ ποτηρίου ἐσπόγγιζον τὰ στόματα αὐτῶν εἰς τὸ Ὄραριον τοῦ Διακόνου, διὰ τὴν ὁποῖαν χρεῖαν καὶ ἐφόρει αὐτὸ, ὡς θέλομεν εἰπεῖ ἐν τῷ κβ'. Λαοδικ. Εἶπα κυρίως, διατὶ ὁ ἅγιος Ἰουστίνος, ἀπολογία β'. λέγει, ὅτι οἱ Διάκονοι ἐκοινωνοῦν τοὺς ἄλλους, καὶ ἀπὸ τὸν ἅγιον ἄρτον. «Οἱ καλούμενοι παρ' ἡμῖν Διάκονοι διδόντες ἐκάστῳ τῶν παρόντων μεταλαβεῖν ἀπὸ τοῦ εὐχαριστηθέντος ἄρτου καὶ οἴνου καὶ ὕδατος, καὶ τοῖς οὐ παροῦσιν ἀποφέρουσι.» Τοῦτο φαίνεται νὰ δηλοῖ καὶ ὁ β'. τῆς ἐν Ἀγκύρα.

(1) Ἐκ τοῦ Κανόνος τούτου γίνεται φανερόν πῶς πρέπει νὰ καθαίρωνται ἀπαραιτήτως οἱ Πνευματικοὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι πορισμὸν ἠγοῦμενοι τὴν εὐσέθειαν, κατὰ τὸν Παῦλον, καὶ χριστοκάπηλοι ὄντες, ζητοῦσι χριστικῶς ἀργύρια ἀπὸ τοὺς ἐξομολογούμενους αὐτοῖς χριστιανούς, καὶ οὕτω δίδουσιν ἄδειαν εἰς αὐτούς, καὶ ἀνάξιους ὄντας, νὰ κοινωνοῦν τὰ θεῖα μυστήρια. Ἀσέβεια μεγαλωτάτη, τὴν ὁποῖαν ἐλέγχει καὶ ἐλεηνολογεῖ εἰς ἕνα τοῦ λόγον ὁ σοφώτατος καὶ θεολογικώτατος Ἰωσήφ ὁ Βρυέννιος, λέγων, ὅτι αὕτη ἐστὶν αἰτία, ὅπου αἰχμαλωτίσθη τὸ γένος τῶν ὀρθοδόξων ἡμῶν, καὶ παρεδόθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀθέων Ἀγαρηνῶν. Τί μοι δίδεις καὶ νὰ σοὶ συγχωρήσω νὰ κοινωνήσης; Καὶ τί ἄλλο εἶναι τοῦτο, πᾶρεξ ἐκεῖνο ὅπου εἶπε καὶ ὁ Ἰούδας εἰς τοὺς Ἰουδαίους, παραδίδωντας τὸν Κύριον· «Τί μοι θέλετε δοῦναι, κᾶγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν;» Πανιερώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ἐπιμεληθῆτε, δι' ἀγάπην Θεοῦ, νὰ ἐξολοθρευθῆ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας σας τοιοῦτο μέγα κακόν, τὸ ὅποιον κάμνει νὰ πωλῆται καθ' ἐκάστην, ὁ ἄπαξ ὑπὲρ τοῦ γένους ἡμῶν πωληθεὶς γλυκώτατος Ἰησοῦς Χριστός.

(2) Εἰ δὲ καὶ ὁ Βαλαμῶν ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ παρόντος Κανόνος λέγει, ὅτι τὰ τοιαῦτα θέατρα καὶ παίγνια ἐμποδίζονται μόνον εἰς τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς μεγάλας ἑορτὰς, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἡμέρας, συμπεραίνων τοῦτο ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπου λέγει ὁ ο'. Καρθ. ὅτι τὰ θέατρα ταῦτα πρέπει νὰ μετατεθοῦν εἰς ἄλλας ἡμέρας, λέγομεν, προηγουμένως μὲν καὶ πρώτως, ὅτι ὁ νά. τῆς Οἰκουμένης ταύτης Συνόδου, ὡς εἶπομεν, ἐμποδίζει νὰ μὴ γίνωνται, ὅχι εἰς ἄλλας μὲν ἡμέρας, εἰς ἄλλας δὲ οὐ, ἀλλὰ καθόλου καὶ μὲ ὅλην τὴν τελειότητα. Ἐπισημαίνω δὲ καὶ διατὶ ἡ ἰδία ἐν Καρθ. ἐν τῷ ιζ'. Κανόνι αὐτῆς λέγει, ἀπὸ καὶ πάντοτε κηρύττεται εἰς τοὺς χριστιανούς ἔθλους νὰ μὴ πλησιάζουν, ὅπου εἶναι βλασημαὶ καὶ ἄλλα ἄτοπα τὰ διὰ τῶν τοιοῦτων θεάτρων γινόμενα. Λέγομεν δὲ καὶ τὰ τοῦ μεγάλου Βασιλείου (βρωκατὰ [πλάτ. κ']). Κᾶνένα κατηγορημένον πρᾶγμα καθ' ἑαυτὸ δὲν ἠμπορεῖ νὰ γένη ποτὲ καλὸν διὰ τὸν καιρὸν ὅπου γίνεται. «Οὐδὲν τῶν κατεγνωσμένων δύναται εἶναι ἡμῖν πρὸς καιρὸν ἐπιτήδειον» ἐπειδὴ δὲ τὰ θεῖα ταῦτα καὶ θέατρα εἶναι κατηγορημένα, λοιπὸν οὐδὲ εἰς τὰς ἀνεορτασίμους ἡμέρας γινόμενα ἐπαινετὰ εἶναι καὶ καλὰ· δαιμονιάδη γὰρ ταῦτα ἔργα εἶναι. Λέγει δὲ καὶ ὁ Χρυσόστομος (ὁμιλ. ιβ'. εἰς τὴν ἀ. πρὸς Κορινθ. σελ. 348. τοῦ γ'. τόμ.) καὶ μὴ μοι λέγε τὴν συνήθειαν. Εἰ μὲν γὰρ πονηρὸν, μὴδὲ ἄπαξ γινέσθω· εἰ δὲ καλόν, γινέσθω. Ἦτοι ἂν ἦναι κακὸν τὸ πρᾶγμα, ἄς μὴ γίνεται μὴδὲ μίαν φοράν· ὅχι καὶ εἶναι καλόν, ἄς γίνεται πάντοτε. Ὁ αὐτὸς δὲ Χρυσόστομος πομπὴν τοῦ σατανᾶ ὀνομάζει τὰ θέατρα καὶ ἵπποδρομῖα (λόγ. κ'. εἰς τοὺς ἀνδριάντας σελ. 640. τοῦ σ'. τόμ.) καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς λέγει, εἴ ἐν τοῖς θεάτροις διατριβῆ, πορνείας, ἀκολασίας, ἀ-

ὑκονόμησαν. Εἰ δὲ ἐντὸς τριάκοντα ἐτῶν γεγένηται τις, ἢ γίνοιτο, περὶ αὐτῶν ἀμφισβήτησις, ἐξεῖναι τοῖς λέγουσιν ἡδικῆσθαι περὶ τούτων κινεῖν παρὰ τῆ Συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανῶν ἀνανεοῖ τὸν κζ', τῆς δ'. ὅν καὶ ἐκθέτει αὐτολεξεί. ὄχι ὅμως ὅλον, ἀλλὰ μέρος ἐκείνου, δι' ὃ καὶ ὄρα τὴν ἑρμηνείαν τούτου ἐκεῖ.

ΚΑΝΩΝ ΚΖ'.

Πρεσβύτερον, τὸν κατὰ ἀγνοίαν ἀθέσμως γάμῳ περιπαρέντα, καθέδρας μὲν μετέχειν, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Κανόνος ἡμῶν νομοθετηθέντα, τῶν δὲ λοιπῶν ἐνεργειῶν ἀπέχεσθαι. Ἄρκετόν γάρ τῳ τοιοῦτῳ ἡ συγγνώμη, εὐλογεῖν δὲ ἕτερον τὸν τὰ οἰκεία τημελεῖν ὀφείλοντα τραύματα, ἀνακόλουθον εὐλογία γὰρ, ἀγιασμοῦ μετάδοσις ἐστίν. Ὁ δὲ τοῦτον μὴ ἔχων, διὰ τὸ ἐκ τῆς ἀγνοίας παράπτωμα, πῶς ἑτέρῳ μεταδώσει; μῆτε τοίνυν δημοσίᾳ, μῆτε ἰδίᾳ εὐλογεῖτω, μῆτε τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ διανεμέτω ἑτέροις, μῆτε τι ἄλλο λειτουργεῖτω, ἀλλ' ἀρκούμενος τῆ προεδρίᾳ, προσκλιεῖτω ἑτέροις, καὶ τῳ Κυρίῳ συγχωρηθῆναι αὐτῳ τὸ ἐκ τῆς ἀγνοίας ἀνόμημα. Πρόδηλον γάρ, ὡς ὁ τοιοῦτος ἀθεσμος γάμος διαλυθήσεται, καὶ οὐδαμῶς ὁ ἀνὴρ μετουσίαν ἔξει πρὸς τὴν δι' ἧς ἱερᾶς ἐνεργείας ἐστέρηται.

Ἑρμηνεία. (1)

Ὁ Κανὼν οὗτος εἶναι ὁ ἴδιος κζ'. τοῦ μεγάλου Βασιλεῖου· ὅστις καὶ διορίζει, ὅτι ὁ ἱερεὺς ἐκεῖνος, ὅπου ἐν ἀγνοίᾳ ὑπανδρεύθη μὲ κάμμιναν συγγένισσάν του, αὐτὸς, ἐπειδὴ καὶ τὴν συγγένειαν αὐτὴν δὲν ἤξευρε, διὰ τοῦτο

σελεύειας ἀπάσας ἔτεκε. Καὶ ἡ τῆς ἀμύλλης τῶν ἵππων θεωρία, μάχας, λοιδορίας, καὶ πληγὰς, καὶ ὕβρεις, καὶ ἀπεχθείας διηνεκεῖς ἐπήγαγε.» (λόγ. ἰε. εἰς τοὺς ἀνδριάντας σελ. 564. τοῦ ς. τόμ.) ὄρα καὶ τὸν λόγον, ὅπου ἐπίτηδες κάμνει πῶς νὰ μὴ πλησιάσῃ τινὰς εἰς θέατρα, ὅτι ταῦτα κάμνουσι τοὺς ἀνθρώπους μοιχοὺς τελείους. (σελ. 89. τοῦ ε. τόμ.)

(1) Ἀπὸ τοῦ παρῶντος Κανόνος ἀποδεικνύεται, ὅτι ὅλοι οἱ ἱερεῖς, ὅπου ἢ καθαιρεθοῦν τῆς ἱερωσύνης διὰ ἐγκλήματα τῶν φανερά, ἢ καὶ παρὰ πνευματικοῦ Πατρὸς συμβουλευτικῶς ἐμποδισθοῦν διὰ ἀμαρτήματά τῶν κρυφά, καὶ τῆς ἱερωσύνης καθαιρετικὰ, εἴτε καὶ παρ' ἑαυτῶν ὑπὸ τοῦ συνειδότος ἐλεγχόμενοι παραιτήσουν τὰ τῆς ἱερωσύνης, οὗτοι, λέγω, πάντες δὲν δύνανται, οὔτε νὰ εὐλογοῦν, οὔτε νὰ ἀγιάζου, οὔτε ἄλλην κάμμιναν ἱεροπραξίαν νὰ ἐνεργοῦν, οὔτε κρυφά, οὔτε φανερά. Εἰ δὲ τοῦτο, ὄρα οὐδὲ νὰ ψάλλου ἀγιασμοὺς οἱ τοιοῦτοι δύνανται, οὔτε νὰ μεταλαμβάνου τινὰ, οὔτε παρακλήσεις, ἢ βαπτίσματα, ἢ εὐχέλαια, ἢ ἄλλα τοιαῦτα νὰ ἐνεργοῦν, ἐπειδὴ εἰς ὅλας ταύτας τὰς ἱεροπραξίας, εὐλογίας καὶ ἀγιασμοῦ μετάδοσις γίνεται, τὸν ὁποῖον ἀγιασμὸν αὐτοὶ δὲν ἔχουσι, κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ Κανόνος τούτου, ἀλλ' οὔτε νὰ δέχωνται λογισμοὺς καὶ πνευματικοὶ νὰ γίνωνται δύνανται οἱ τοιοῦτοι. Διότι κατὰ τὸν Θεσσαλονίκης Συμβῶν, (ἀποκρίσ. ἰα.) ὁ δεχόμενος λογισμοὺς πρέπει καὶ νὰ εὐλογῇ, καὶ συγχωρητικὴν εὐχὴν νὰ λέγῃ, καὶ νὰ λειτουργῇ, καὶ νὰ μεταλάβῃ τοὺς ἐξομολογουμένους, καὶ νὰ μεσιτεύῃ ὑπὲρ τῶν μετανοούντων, καὶ συντόμως εἰπεῖν, ὁ Πνευματικὸς χρειάζεται νὰ ἔχη ἐνεργοῦσαν τὴν ἱερωσύνην, κατὰ τὸν Κίτρον (καὶ ὄρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ λθ'. Ἀποστολικοῦ). Ὅτι δὲ οἱ ἀνωτέρω ταῦτα νὰ ἐνεργοῦσι δὲν ἠμποροῦν, τοῦτο δεικνύεται ἀπὸ πολλὰ. Α'. διατὶ ἂν ὁ ἐν ἀγνοίᾳ εἰς γάμον παράνομον πεσὼν ἱερεὺς, ταῦτόν εἰπεῖν, ὁ ἀκουσίως ἀμαρτήσας (ἀκουσίον γάρ ἐστι, κατὰ τὸν Νεμέσιον, ἢ τὸ ἐκ βίας, ἢ τὸ ἐξ ἀγνοίας γινόμενον) δὲν δύνανται οὔτε νὰ εὐλογῇ, οὔτε νὰ ἀγιάζῃ, ἢ ἄλλην τινὰ ἱερατικὴν ἐνέργειαν νὰ πράττῃ κατὰ τὸν Κανόνα τοῦτον, πόσω μᾶλλον ταῦτα δὲν δύνανται νὰ κάμνῃ ὁ διὰ ἐκούσιον ἀμάρτημα κα-

θαιρετικὸν τῆς ἱερωσύνης καθαιρεθεῖς, ἢ παραιτησάμενος; Β'. ἂν ὁ γ'. Κανὼν τῆς παρουσίας Συνόδου, τοῦτον τὸν ἴδιον Κανόνα τοῦ Βασιλεῖου ἀναφίρων, διορίζει ὅτι νὰ μὴ εὐλογοῦν, ἢ νὰ ἀγιάζου οἱ πρὸς καιρὸν ἀργιζόμενοι, πόσω μᾶλλον δὲν δύνανται νὰ εὐλογοῦν, ἢ νὰ ἀγιάζου οἱ καθαιρεθέντες, ἢ παραιτησάμενοι, ἀπαξ ἔχοντες διαρκῆ τὴν δίκην τῆς καθαιρέσεως, κατὰ τὸν γ'. τοῦ Βασιλεῖου, καὶ μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ ἐπανέλθου εἰς τὴν ἱερωσύνην, ἀφ' ἧς ἐξέπεσον; Γ'. ὅτι ὁ ἡ. Κανὼν τοῦ Νικολάου ἐμποδίζει τὸν ἀφ' ἑαυτοῦ παραιτησάμενον τὴν ἱερωσύνην, οὔτε τὸ, Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς νὰ προλέγῃ, οὔτε τὸ, Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς νὰ ἐπιλέγῃ, οὔτε εἰς τὸ βῆμα νὰ μεταλάβῃ, οὔτε καὶ μὲ θυμιατὸν νὰ θυμιᾷ, ἀλλὰ νὰ τάττεται εἰς τόπον τῶν λαϊκῶν καὶ ἂν καὶ ἀπὸ τὸ νὰ θυμιᾷ τοὺς ἐμποδίζει, πόσω μᾶλλον ἀπὸ τὸ νὰ εὐλογοῦν, καὶ νὰ ἀγιάζου, καὶ τὰς ἀνωτέρω ἱεροπραξίας, ὅπου εἶπομεν, νὰ ἐνεργοῦν; Εἰ δὲ καὶ ὁ θ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρ. λέγει ὅτι ὁ ἱερεὺς ὅπου κάμει ἀμαρτίαν σαρκικὴν πρὸ τῆς χειροτονίας, καὶ τὴν ἐξομολογηθῇ, αὐτὸς νὰ μὴ προσφέρῃ, ἢ τοὶ νὰ ἱεουργῇ, νὰ μένῃ δὲ ὅμως εἰς τὰ λοιπὰ. ἂν, λέγω, ὁ Κανὼν αὐτὸς τοῦτο λέγῃ, εἰς τὸν ὁποῖον μόνον Κανόνα ἐπιστηρίζονται ἐκεῖνοι, ὅπου θέλουσι ὅτι οἱ διὰ τὰ ἀμαρτήματά τῶν παραιτούμενοι τὴν ἱερωσύνην νὰ εὐλογοῦν καὶ νὰ ἀγιάζου, καὶ τὰς ἀνωτέρω ἱεροπραξίας νὰ ἐνεργοῦν, ἡμεῖς τὸν ἑρμηνεύομεν κατὰ τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ νόημα, τὸ σύμφωνον καὶ μὲ τοὺς λοιποὺς Κανόνας. Ὅταν λοιπὸν ὁ Κανὼν λέγῃ, νὰ μὴ ἱεουργῇ ὁ τοιοῦτος ἱερεὺς, μαζὶ μὲ τὴν ἱεουργίαν τὴν ἀνωτέραν καὶ καθολικωτέραν ἐνέργειαν τῆς ἱερωσύνης, ὁμοῦ καὶ τὰς κατωτέρω καὶ μερικωτέρας ἱεροπραξίας τῆς ἱερωσύνης συμπεριέλαβε. Τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὰ ὁποῖα λέγει νὰ μένῃ, εἶναι Α'. τὸ νὰ ἔχου τὸ σχῆμα τοῦ Κληρικοῦ, καὶ εἰς τὸν τόπον τῶν λαϊκῶν νὰ μὴ τάττωνται, τὰ ὁποῖα ταῦτα χάνουσι οἱ διὰ ἐγκλήματα καθαιρεθέντες κανονικὰ, κατὰ τὸν κβ. τῆς ς'. Β'. τὸ νὰ κάθωνται καὶ μετὰ τῶν ἱερέων κατὰ τὸν παρόντα Κανόνα τῆς Οἰκουμένης ταύτης Συνόδου, τὸν α. τῆς ἐν Ἀγκύρ. καὶ τὸν κζ'. Βασιλεῖου. Γ'. τὸ νὰ ἔχου τὴν μετὰ τῶν ἱερέων στάσιν κατὰ τὸν γ'. τῆς

νά συγχωρηται, και νά ἔχη και τὴν τιμὴν τῆς καθέδρας τῶν ἱερέων, ἀπὸ δὺας δὲ τὰς ἄλλας ἐνεργείας τῆς ἱερωσύνης νά ἀπέχη. Φθάνει γὰρ ὁποῦ ὁ τοιοῦτος δὲν κανονίζεται, ἀλλὰ συγχωρεῖται, τὸ δὲ και νά εὐλογῇ ἄλλον, αὐτὸς ὁποῦ πρέπει νά ἰατρεύῃ τὰς πληγὰς του, ἤτοι νά μετανοῇ διὰ τὸν παράνομον γάμον, δὲν εἶναι ἀρμόδιον· διότι ἡ εὐλογία εἶναι ἀγιασμοῦ μετάδοσις, τὸν ὁποῖον μὴ ἔχοντας ὁ τοιοῦτος ἱερεὺς, πῶς θέλει τὸν δώσει εἰς ἄλλον; λοιπὸν μῆτε φανερά, μῆτε κρυφά ἢ μὴ εὐλογῇ, μῆτε ἢ μεταλαμβάνῃ τοὺς ἄλλους, ἢ ἄλλο τι νά ἐνεργῇ, ἀλλὰ ἀρνούμενος εἰς τὴν τιμὴν τῆς καθέδρας, ὡς εἴπομεν, ἢ κλαίῃ, πρὸς τὸν Θεὸν μὲν, διὰ νά συγχωρηθῇ ἢ κατ' ἀγνοίαν ἀνομία του, εἰς τοὺς ἄλλους δὲ, διὰ νά παρακαλοῦν και ἐκεῖνοι ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν Κύριον. Ἔως ἐδῶ εἶναι ὁ Κανὼν τοῦ Βασιλείου. Ἡ δὲ Σύνοδος προσθέτει, ὅτι και τὴν τιμὴν τῆς καθέδρας αὐτῆς νά ἔχη, ἀφ' οὗ πρῶτον χωρίση τὸν ἀθεσμον γάμον αὐτὸν, διὰ τὸν ὁποῖον καθηρέθη τῆς ἱερωσύνης· ἐὰν γὰρ τοῦτον μὴ χωρίση, οὐ μόνον τῆς τιμῆς τῆς καθέδρας θέλει ὑστερηθῇ, ἀλλὰ και ἐπιτιμίοις θέλει καθυποβληθῇ. Ἀνάγνωθι και τὸν ιθ'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΚΖ'.

Τῆς ζ'. ις'.
τῆς ἐν Γαγγ.
ιβ'. κἀ.

Μηδεὶς τῶν ἐν Κλήρω καταλεγόμενων ἀνοίκειον ἐσθῆτα ἀμφιεννύσθω, μῆτε ἐν πόλει διάγων, μῆτε ἐν ὁδοῖς βαδίζων, ἀλλὰ στολαῖς κεχρήσθω ταῖς ἤδη τοῖς ἐν Κλήρω καταλεγόμενοις ἀπονεμηθείσαις. Εἰ δὲ τις διαπράξοιτο τὸ τοιοῦτο, ἐπὶ ἐβδομάδα μίαν ἀφορίζεσθω.

Ἑ ρ μ η ν ε ἰ α.

Οἱ Κληρικοὶ και Ἱερωμένοι πρέπει νά ἦναι σεμνοὶ και κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα. Διότι ὁ μὲν Θεὸς βλέπει εἰς τὴν καρδίαν, οἱ δὲ ἄνθρωποι βλέπουσιν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ σώματος κατάστασιν κατὰ τὸ γεγραμμένον. » Ἄνθρωπος ὄψεται εἰς πρόσωπον, ὁ δὲ Θεὸς εἰς καρδίαν » [ἀ. Βασιλ. ιβ'. 7.] ὅθεν και ἀπὸ τὰ ἐξω, συμπεραίνουσι και τὴν ἐσωτερικὴν τῆς καρδίας διάθεσιν. Δι' ὅ και ὁ πρῶτον Κανὼν προστάζει, ὅτι κἀνένας Κληρικὸς νά μὴ φορῇ φορέματα ἀνοίκεια τοῦ ἐπαγγέλματός του, ἤγουν πολύτιμα και μεταξωτά, ἢ και στρατιωτικά, οὔτε ὅταν μέσῃ εἰς πόλιν εὐρίσκηται, οὔτε ὅταν εἰς δρόμον περιπατῇ, ἀλλὰ νά μεταχειρίζηται τὰ εἰς Κληρικὸς συνήθη φορέματα, σεμνὰ δηλαδὴ και λιτά. Ὅποιος δὲ ἤθελε κάμει τὸ ἐναντίον, νά ἀφορίζηται μίαν ἐβδομάδα.

Σ υ μ φ ω ν ἰ α.

Ἐπὶ τῆς ζ'. ις'. τῆς ζ'. τοὺς φοροῦντας φορέματα λαμπρὰ Ἱερωμένους, και μὴ διορθουμένους, εἰς ἐπιτί-

παρούσης ζ'. Δ'. τὸ νά ἔχουν τὴν ἐξωθεν τιμὴν, κατὰ τὸν ἀ. Ἀντιοχ. ἤτοι τὴν ἐν ταῖς ἐξω τῆς ἐκκλησίας συνελεύσεσιν, ἢ και τὴν ἐξωθεν τοῦ βήματος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ Βαλσαμῶνα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα τῶν Πρεσβυτέρων, ὅπερ φοροῦσι. Ε'. τὸ νά ἔχουν τὸ ὄνομα τοῦ ἱερέως κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα· (ὁ δὲ Ζωναρᾶς και ὁ Βαλσαμῶν λέγουσιν ἀκόμη ἐρμην. τοῦ αὐτοῦ θ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρ.) ὅτι και συγχωροῦνται νά μεταλαμβάνουν οἱ τοιοῦτοι εἰς τὸ ἅγιον βῆμα (ἀγκαλιὰ και ὁ τοῦ Βασιλείου συγχωρεῖ τοῦτο νά μεταλαμβάνουν μετὰ τῶν Πρεσβυτέρων και Διακόνων οἱ μὴ τελείαν τὴν ἀμαρτίαν πράξαντες, και πρὸς καιρὸν ἀργιζόμενοι)· αὐτὰ λοιπὸν τὰ προνόμια και αὐταὶ αἱ τιμαὶ εἶναι τὰ λοιπὰ, εἰς τὰ ὅποια λέγει ὁ Κανὼν νά μένουν οἱ τὴν ἀμαρτίαν των ἐξομολογούμενοι Πρεσβύτεροι, ἀλλ' οὐχὶ και ἐνέργεια, ἢ εὐλογία, ἢ πρᾶξις κἀμμία ἱερατικῆ. Οὐδαμοῦ γὰρ οἱ ἀνωτέρω Κανόνες δίδουσιν εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης καταβιβασθέντας τὸ ἐνεργεῖν ὅπως τι τῶν ἱερατικῶν λειτουργιῶν, ἀλλὰ μόνον καθέδραν, στάσιν, και ἀπλῶς εἰπεῖν τιμὴν ἐξωτερικὴν, και πλεον οὐ. Ὅθεν πῶς εἶναι τρόπος μόνος ὁ ἕνας οὗτος Κανὼν τῆς ἐν Νεοκαισαρ. νά ἦναι ἐναντίος μετὰ ζ'. ἄλλους Κανόνων, μετὰ δὺο Οἰκουμενικοὺς τὸν γ'· και κς'. τῆς παρούσης, τὸν ἀ. και β'. τῆς ἐν Ἀγκύρ. τὸν ἀ. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ και τὸν κ'. Βασιλείου; ἀλλὰ μὴν ἀντινομία και μάχη μετὰ τῶν λογίων τοῦ Πνεύματος οὐχ εὐρίσκεται διὰ τὸ ἄτοπον. Λοιπὸν κατὰ τοὺς ζ'. Κανόνων πρέπει και ὁ ἕνας νά νοηθῇ. Ὅτι δὲ εἰς τὸ, προσφερέτω, ὁποῦ λέγει ὁ θ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρ. και κάθε ἱερατικὸν λειτουργημᾶ συμπεριλαμβάνεται, και ὅτι τὰ λοιπὰ ὁποῦ λέγει, καθέδραν δηλοῦσι και τιμὴν, και

ὁ Βαλσαμῶν οὕτως ἐξέλαβεν ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ παρόντος τῆς ζ'. ἀλλὰ και τὸν ἱερὸν Κανόνα, ὁποῦ οὗτος ἀναφέρει, ἐνόησε τὸν θ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρ. και ὅτι ὁ παρὼν Καρὼν, τῆς ζ', ἀκόλουθος μετὰ ἐκείνον εἶναι. Τοῦτων οὕτως εἰρημμένων, θαυμάζω πόθεν ἐπεκράτησεν ἡ τωρινὴ συνήθεια τὸ νά εὐλογοῦν και νά ἀγιάζουσι οἱ ἀπὸ τὴν ἱερωσύνην καταβιβασθέντες ἱερεῖς, εἰς καιρὸν ὁποῦ οὔτε οἱ Κανόνες τοῦτο λέγουσι, οὔτε αὐτοὶ οἱ ἐξηγηταί; Εἰ δὲ και ἡ οθ'. Νεαρά τοῦ Λέοντος λέγοι, ὅτι οἱ ὑπανδρευθέντες και διὰ τοῦτο καθαιρεθέντες Πρεσβύτεροι, Διάκονοι και Ὑποδιάκονοι νά μὴ λαμβάνουν σχῆμα κοσμικόν, μῆτε νά καταδικάζωνται, ὥστε νά ἀποχωρίζωνται ἀπὸ τὴν ἄλλην ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποῖαν δὲν εἶναι ἀθέμιτον (ἤτοι δὲν εἶναι παράνομον, και παρὰ Κανόνων) νά πιάνουν, ἀλλ' ὅμως ἡ ὑπηρεσία αὕτη ἄλλη λέγει, ὅτι εἶναι· δηλαδὴ ὑπηρεταῖς ἀρμόδια, και ἐκκλησιαστικοῖς, (και ἔρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ιε. τῆς ζ'.) και ἔχι εὐλογία και ἀγασιμὸς, και αἱ τῆς ἱερωσύνης ἱεροπραξίαι, τὰς ὁποῖας νά πιάνουν οἱ τοιοῦτοι, εἶναι ἀθέμιτον, και παρὰ Κανόνων. Ἡξεύρω ὅτι ταῦτα λεγόμενα, αὐστηρὰ και λυπηρὰ φαίνονται εἰς τοὺς καθηρημένους, ἢ παρητημένους διὰ ἀμαρτημάτων ἱερεῖς. Ἄλλ' ἡμεῖς ἅπαξ ἐπιχειρησθέντες τὴν ἐρμηνείαν τῶν Κανόνων, τὰ ἀρεστὰ και δίκαια τῶν Κανόνων λέγομεν, και οἱ φόβον Θεοῦ και ἀγαθὴν συνείδησιν, ἢς ἰδοῦν και ἢς ἀπορθωθῶν. Ταῦτα και οἱ Πνευματικοὶ πατέρες πρέπει νά λέγουσι εἰς τοὺς ἀνεξελέγκτους ἱερωμένους, ὅχι ἐπιτιμητικῶς, ἀλλὰ μόνον συμβουλευτικῶς, ἀφίνοντες τὸ πᾶν, εἰς τὴν συνείδησιν των, ἢν θέλουν και αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν, ἢ νά παραιτοῦν τὰ ἔργα τῆς ἱερωσύνης, ἢ νά μὴ παραιτοῦν.

μιον υποβάλλει, ὁμοίως καὶ ἐκείνους ὅπου μὲ μύρα χρίονται. Εἰ δὲ καὶ ὁ 16'. τῆς ἐν Γάγγρα ἀναθεματίζει ἐκείνους, ὅπου κατηγοροῦν τοὺς μετὰ εὐλαβείας φοροῦντας φορέματα μεταξωτὰ, δὲν ἐναντιοῦται εἰς τὸν παρόντα Κανόνα, Α'. διατὶ οὗτος μὲν λέγει ξεχωριστὰ διὰ τοὺς φοροῦντας αὐτὰ Κληρικούς· ἐκεῖνος δὲ λέγει διὰ τοὺς φοροῦντας τὰ τοιαῦτα ἀπλῶς Κληρικούς τε καὶ Λαϊκούς, Β'. διατὶ οὗτος μὲν λέγει διὰ τοὺς φοροῦντας ἔξω τῶν συνειθισμένων φορέματα· Γ'. δὲ καὶ τελευταῖον, διατὶ ἡ αὐτὴ Σύνοδος ἐκεῖνο ὅπου εἶπεν εἰς τὸν ρηθέντα 5'. Κανόνα τῆς, ἐπιδιορθοῖ εἰς τὸν κά. αὐτῆς λέγουσα· Ἡμεῖς τὰ μὲν λιτὰ καὶ εὐτελεῖ φορέματα ἐπαινοῦμεν, τὰ δὲ καλλωπισμένα καὶ μαλακὰ ἀποστρεφόμεθα. Καὶ ἂν τὰ μαλακὰ φορέματα αὐτὴ κατηγορῇ εἰς τοὺς κοσμικούς, πολλῶ μᾶλλον κατηγορεῖ ταῦτα, ὅταν τὰ φοροῦν οἱ Κληρικοί. Ὡστε, ὅχι μόνον ἡ Σύνοδος αὕτη δὲν εἶναι ἐναντία μὲ τὴν παρούσαν, ἀλλὰ μάλιστα σύμφωνος, καὶ πλέον αὐστηρὰ ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. Λέγει δὲ καὶ ὁ Κύριος· «προσέχετε ἀπὸ τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς.» [Λουκ. κ'. 46]. Καὶ ἂν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἐμποδίζῃ ἀπὸ τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι εἶναι γένος φύσει φιλόκοσμον, τὰ πολυτελεῖ φορέματα, (ἀ. γ'. 3.) καὶ ἂν ὁ Παῦλος (ἀ. πρὸς Τιμ. β'. 9.) τὰ αὐτὰ ἀπὸ αὐτὰς ἐμποδίζει, πόσω μᾶλλον ἐμποδίζει ταῦτα ἀπὸ τοὺς Κληρικούς; Σεμνοπρεπῆ δὲ θέλει καὶ ὁ μέγας Βασίλειος νὰ ἔχωμεν τὰ φορέματα, καὶ ἐν τῇ 14. ὁμιλίᾳ τῆς ἑξαήμερου λέγει, ἐάν τις τινὰ ἐσθῆτα ἀνθινὴν ἐνδεδυμένον, καὶ σπηρικοῖς νήμασιν ἠμφιεσμένον, καταφρόνησον αὐτὸν, καὶ ὁ Χρυσόστομος ὁμιλ. 16'. τῆς ἀ. πρὸς Τιμ. Βλέπετε ἄνθρωπον μεταξωτὰ φοροῦντα ἱμάτια; καταγέλασέ τον. Ὁ δὲ Πηλουσιώτης Ἰσίδωρος ἐπισ. οδ'. ἐρμηνεύων, τί ἦτο ὁ ἄνωθεν ὕφαντος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄρραφος χιτῶν, λέγει, τίς δὲ ἀγνοεῖ τὴν εὐτέλειαν τῆς ἐσθῆτος ἐκείνης, ἥπερ οἱ πτωχοὶ κέχρηται τῶν Γαλιλαίων, καθ' οὓς μάλιστα τὸ τοιοῦτον φιλεῖ γίνεσθαι ἱμάτιον, τέχνη τινὶ ὡς αἱ στηθοδεσμίδες ἀνάκρουστον ὑφικνήμενον; καὶ ἐν τῷ τέλει φησὶν· Εἰ οὖν τούτων ἐπιθυμεῖς, τὴν Ἰησοῦ εὐτελεῖ ἐσθῆτα μιμοῦ· ἡ γὰρ θρόψις τῆς ἐνταῦθα τυγχάνει βλακείας, οὐ τῆς ἄνω φωτοφορίας.

ΚΑΝΩΝ ΚΗ'.

Ἐπειδὴ ἐν διαφόροις Ἐκκλησίαις μεμαθήκαμεν, σταφυλῆς ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ προσφορομένης, κατὰ τι κρατήσαν ἔθος, τοὺς λειτουργοὺς ταύτην τῇ ἀναιμάκτῳ τῆς προσφορᾶς θυσία συνάπτοντας, οὕτως ἅμα τῷ λαῷ διανέμειν ἀμφοτέρω, συνειδόμεν, ὥστε μηκέτι τοῦτο τινὰ τῶν ἱερωμένων ποιεῖν, ἀλλ' εἰς ζωοποίησιν, καὶ ἁμαρτιῶν ἄφεσιν τῷ λαῷ τῆς προσφορᾶς μόνως μεταδιδόναι, ὡς ἀπαρχὴν δὲ τὴν τῆς σταφυλῆς λογιζομένους προσένεξιν, εἰδικῶς τοὺς ἱερεῖς εὐλογοῦντας τοῖς αἰτοῦσιν ταύτης μεταδιδόναι, πρὸς τὴν τοῦ δοτῆρος τῶν καρπῶν εὐχαριστίαν, δι' ὧν τὰ σώματα ἡμῶν, κατὰ τὸν θεῖον ὅρον αὖξει τε καὶ ἐκτρέφεται. Εἴ τις οὖν Κληρικὸς παρὰ τὰ διατεταγμένα ποιήσῃ, καθαιρείσθω.

Ἀποστ. γ'. δ'. τῆς ε'. λβ'. νζ'. 14'. τῆς Καρθαγ. μ'.

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ εἰς μερικοὺς τόπους, κατὰ τινα συνήθειαν, ἐπρόσφεραν μερικοὶ ἐπάνω εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταφύλια, τὰ ὁποῖα ἐνόνοντες οἱ ἱερεῖς μὲ τὰ ἄχρηντα μυστήρια, ἐμετάδιδαν καὶ τὰ δύο ὁμοῦ εἰς τὸν λαόν, διὰ τοῦτο προστάζει ὁ παρὼν Κανὼν, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴ κάμνη τοῦτο κάθενας ἱερεῖς, (1) ἀλλὰ τὴν μὲν ἁγίαν Κοινωνίαν νὰ μεταδίδῃ μοναχὴν εἰς τοὺς ἀξίους, διὰ ζωοποίησιν, καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν τους, (2) τὰ δὲ σταφύλια, ὡς πρωτοφανήσιμα νὰ εὐλογῇ μὲ εὐχὴν ξεχωριστὴν, καὶ νὰ τὰ μεταδίδῃ μέσα εἰς τὸν λαόν, πρὸς εὐχαριστίαν τοῦ Θεοῦ, ὅπου δίδει τοὺς τοιούτους καρποὺς, διὰ μέσου τῶν ὁποίων τρέφονται καὶ αὐξάνουν τὰ σώματά μας. Ὅποιος δὲ κάμῃ ἔξω ἀπὸ τὸν Κανόνα τοῦτον, ἅς καθαιρέσθω. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν γ'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΚΘ'.

Ὁ τῶν ἐν Καρθαγένῃ διαγορεύει Κανὼν, ὥστε, ἅγια θυσιαστηρίου, εἰ μὴ ὑπὸ νηστιαίων ἀνθρώπων, μὴ ἐπιτελεῖσθαι, ἐξηρημένης μιᾶς ἐτησίας ἡμέρας, ἐν ἧ τὸ κυριακὸν δεῖ-

Ἀποστ. ζθ'. τῆς ε'. πθ'. τῆς Λαοδ. μθ'. ν'.

(1) Ὅθεν καὶ Ἱερεῖς καὶ Ἀρχιερεῖς πρέπει ἐν καιρῷ πανώλης νὰ μεταχειρίζωνται τρόπον εἰς τὸ νὰ μεταλαμβάνουν τοὺς ἀσθενοῦντας, ὅστις νὰ μὴ παραβαλῇ τὸν Κανόνα τοῦτον, οὐχὶ βάλλοντες μέσα εἰς σταφίδα τὸν ἅγιον Ἄρτον, ἀλλὰ εἰς τι ἀγγέιον ἱερὸν, καὶ ἐκείθεν νὰ τὸν λαμβάνουν, ἢ οἱ μόρται, ἢ οἱ ἀσθενεῖς, διὰ λαβίδος. Τὸ δὲ ἀγγεῖον σὺν τῇ λαβίδι νὰ βάνεται εἰς ξύδι, καὶ τὸ ξύδι νὰ ρίπτηται εἰς τὸ χωνευτήριον, ἢ μὲ ὅποιον ἄλλον τρόπον δυνηθῶσιν ἀσφαλέστερον καὶ κανονικόν.

(2) Οὐ μόνον δὲ χωριστὰ ἀπὸ τὰ σταφύλια πρέπει νὰ μεταδίδεται ἡ ἁγία Κοινωνία, ἀλλὰ καὶ χωριστὰ ἀπὸ τὰς μερίδας. Διὰ τοῦτο καὶ Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης (κεφ. 14δ'.) λέγει ὅτι οἱ ἱερεῖς πρέπει νὰ προσέχουν καλὰ, νὰ μὴ μεταλαμβάνουν

τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ τὰς μερίδας, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ἴδιον αὐτὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. Ἐὰν δὲν ἦναι πολλοὶ οἱ μέλλοντες μεταλαβεῖν (καθὼς ἀκολουθεῖ μάλιστα κατὰ τὴν μεγάλην ἐ. κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστοῦ γενῶν, τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τῆς Θεοτόκου), ἅς μὴ βάλλουν τὰς μερίδας μέσα εἰς τὸ ἅγιον Ποτήριον, διὰ νὰ μὴ τύχη καὶ κάμουν λάθος, καὶ κοινωνήσουν τινὰ ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ ἅς τὰς ἀφίνουν εἰς τὸ ἅγιον Δισκάριον, καὶ ἀφ' οὗ κοινωνήσουν τοὺς χριστιανοὺς, τότε ἅς τὰς βάλλουν, καὶ ἅς τελιοῦσι τὰ ἅγια, καθὼς τοιοῦτοτρόπως συνηθίζον νὰ κάμουν καὶ εἰς τὰ Μοναστήρια τοῦ ἁγίου Ὄρους. Διότι ἂν καὶ αἱ Μερίδες ἠνώθησαν μὲ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου καὶ σῶμα, ἀλλ' ὅμως δὲν ἔπιναν καὶ σῶμα τοῦ Κυρίου αὐτόχρομα.

να'. νβ'. τῆς Καρθ. μη'. νς'. Διονυσίου α'. Τιμοθ. η'. ι'. πνον ἐπιτελεῖται, ἴσως τῆνικαῦτα διὰ τινὰς κατὰ τόπους προφάσεις τῆ Ἐκκλησίας λυσιτελεῖς, τῶν θείων ἐκείνων Πατέρων, τοιαύτη χρησαμένων οικονομία. Μηδενὸς οὖν ἡμᾶς ἐνάγοντος καταλιπεῖν τὴν ἀκρίβειαν, ὀρίζομεν, Ἀποστολικαῖς, καὶ Πατρικαῖς ἐπόμενοι παραδόσεσι, μὴ δεῖν ἐν Τεσσαρακοστῇ τῇ ὑστέρᾳ ἐβδομάδι τὴν Πέμπτην λύειν, καὶ ὅλην τὴν Τεσσαρακοστὴν ἀτιμάζειν.

Ἑ ρ μ η ν ε ἰ α.

Καθὼς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς μεγάλης Πέμπτης ἔφαγε πρῶτον δεῖπνον κοινόν, καὶ μετὰ ταῦτα παρέδωκε τὰ θεῖα μυστήρια εἰς τοὺς Ἀποστόλους, τοιοῦτοτρόπως ἐπεκράτησε συνήθεια εἰς τοὺς τόπους τῆς Ἀφρικῆς, πρῶτον νὰ τρώγουν οἱ ἐκεῖσε τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ κἄποιά τινα τρυφηλότερα βρώματα, κατὰ τὸν Ζωναρόν, λυτικά ὄντα τῆς συνήθους ξηροφαγίας τῆς γινομένης εἰς τὰς ἄλλας ἡμέρας τῆς μ'. καὶ ἔπειτα νὰ ἐπιτελοῦν καὶ νὰ μεταλαμβάνουν τὰ θεῖα μυστήρια. Ἡ παρούσα λοιπὸν Σύνοδος τὸν μὴ. βελτιοῦσα Κανόνα τῆς ἐν Καρθ. τὸν τὴν συνήθειαν ταύτην περιέχοντα, διορίζει, ὅτι οἱ μὲν Πατέρες ἐκεῖνοι, ἴσως ἐμεταχειρίσθησαν τὴν οικονομίαν αὐτὴν διὰ κἄποιας αἰτίας ὠφελίμους εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ἡμεῖς δὲ, ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν κἄμμίαν αἰτίαν, ὅπου νὰ μᾶς ἀναγκάζῃ νὰ ἀφίνωμεν τὴν ἀκρίβειαν τῶν Κανόνων, ἀκολουθοῦμεν τόσον εἰς τὰς παραδόσεις τῶν Ἀποστόλων, εἰς τὸν ζθ'. δηλ. Κανόνα αὐτῶν, τὸν διορίζοντα, ὅτι ἔπαντες νὰ νηστεύωσι τὴν ἁγίαν μ'. (ἐν δὲ τῇ μ'. συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ μεγάλη ε. καὶ ὅλη ἡ μεγάλη ἐβδομάς), ὅσον καὶ εἰς τὰς τῶν Πατέρων, δηλ. εἰς τὸν ν'. Κανόνα τῶν ἐν Λαοδ. Πατέρων, οἱ τῆς διορίζει, ὅτι δὲν πρέπει τινὰς νὰ λύῃ τὴν νηστείαν τῆς ε. τῆς ὑστέρᾳ ἐβδομάδος τῆς μ'. (δηλαδή τῆς μεγάλης Πέμπτης), καὶ διὰ τῆς λύσεως ταύτης νὰ ἀτιμάζῃ καὶ νὰ ἀχρηιοῖ τὴν νηστείαν ὅλης τῆς μ', ἀλλὰ πρέπει ὅλην τὴν μ'. νὰ νηστεύῃ μετὰ ξηροφαγίας, σὺν αὐτῇ δηλ. τῇ μεγάλῃ ε. (1).

(1) Ἐπιτελοῦμεν συμπεραίνομεν, ὅτι ἡ συνήθεια αὕτη τῆς λύσεως τῆς μεγάλης ε. ἐπεκράτησεν εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ἢ καὶ εἰς ἄλλα μέρη, ἀκομὴ πρὸ τῆς β'. Συνόδου, ἐπειδὴ ἐλέγχει αὐτὴν διὰ τοῦ Κανόνος τούτου ἢ πρὸ τῆς β'. Οἰκουμενικῆς συγκροτηθεῖσα ἐν Λαοδικεῖᾳ Σύνοδος. Ἦθελε δὲ ἀπορήσει τινὰς, διατί ὁ μὲν πθ'. τῆς ς'. λέγει νὰ ἐπιτελοῦμεν τὴν μεγάλην ἐβδομάδα μὲ νηστείαν. Καὶ ὁ πρῶτος Διονυσίου λέγει, ὅτι ἄλλοι μὲν Χριστιανοὶ τὰς ἕξ ταύτας ἡμέρας διαπερνοῦσι τελείως χωρὶς τροφὴν, ἄλλοι δὲ τὰς τέσσαρας, ἄλλοι τὰς τρεῖς, καὶ ἄλλοι τὰς δύο. Ἀλλὰ καὶ αἱ Διαταγαὶ τῶν Ἀποστόλων βιβλ. ε. κεφ. ιη. λέγουσιν, ὅτι τὰς ἕξ ταύτας τοῦ Πάθους ἡμέρας νὰ μὴ τρώγῃ τινὰς ἄλλο, εἰ μὴ ψωμί, νερόν, ἄλας καὶ λάχανα, χωρὶς νὰ γευθῇ οἶνον, ἢ χρέας. Τοῦτο δὲ προσθεβαιοῦσι καὶ ὁ ν'. τῆς ἐν Λαοδικεῖᾳ, καὶ ὁ κθ'. τῆς ς'. ὡς εἶπομεν. Διατί, λέγω, οὗτοι μὲν ταῦτα λέγουσι, τὰ δὲ τυπικὰ συγχωροῦσι νὰ καταλύῃ τινὰς τῇ μεγάλῃ ε. ἔλαιον καὶ οἶνον; (ἀγκαλὰ καὶ τὰ ἀκριβέστερα χειροῦγραφα τυπικὰ τῶν Βασιλικῶν καὶ μεγάλων Μοναστηρίων τοῦ ἁγίου Ὁρους εἰς οἶνον μόνον συγχωροῦσι νὰ καταλύεται ἡ μεγάλη ε. ἀλλ' οὐχὶ καὶ εἰς ἔλαιον, εἰς τὰ ὅποια πρέπει καὶ νὰ ἀκολουθῶμεν. Οὕτω γὰρ γέγραπται ἐν αὐτοῖς, μεταλαμβάνομεν οἴνου, καὶ ἐψήματος ἀνευ ἐλαίου) ἐμοὶ δοκεῖ, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐστάθησαν περὶ τῆς μεγάλης ε. δύο γνώμαι ἀντικείμενα. Καὶ οἱ μὲν ἐν Καρθ. ἔλυον ἐν αὐτῇ τὴν ξηροφαγίαν οὗτοι δὲ πάντες, ὡς εἶπομεν, διορίζουσι νὰ ξηροφαγῶσιν ἐν αὐτῇ. Διὰ τοῦτο οἱ Θεοφόροι Πατέρες οἱ τὰ τυπικὰ συγγραψάμενοι, ὅσον τὴν μέσην στρατὴν τῶν δύο τούτων γνώμων βαδίσαντες ἐδιώρισαν νὰ γίνεταί καταλύσις ἐν αὐτῇ εἰς οἶνον μόνον, ποιήσαντες συγκατάθεσιν διὰ τὴν τιμὴν τοῦ Κυριακοῦ δεῖπνου, ὅπου εἰς αὐτὴν ἔγεινε. Πλὴν κάλλιον κάμνει ἐκεῖνος ὅπου νηστεύει καὶ τῇ μεγάλῃ ε. καὶ ἀπὸ οἴνου καὶ ἀπὸ ἔλαιον. Βεβαίως ὁμοίως ὅπου μετὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ μεγάλου Σαββάτου καταλύουσιν οἶνον καὶ ἔλαιον, προφανῶς παρανομοῦσιν. Οἱ γὰρ θεοὶ Ἀπόστολοι ἐν ταῖς Διαταγαῖς βιβλ. ε. κεφ. ιη. καὶ ιθ'. προστάζουσι τοὺς Χριστιανούς νὰ νηστεύουν ὀλόκληρον τὴν μεγάλην Παρασκευὴν καὶ τὸ μέγα Σάββατον, καθὼς καὶ αὐτοὶ νηστεύουσιν αὐτάς, ἐπειδὴ ἡ

νηστεία τῶν δύο τούτων ἡμερῶν εἶναι νομιμοποιημένη ἀπὸ αὐτῶν τὸν ἴδιον Χριστὸν, ὅς τις εἶπεν· ἐλευσονται ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσασι (Ματθ. θ'. 16.), εἰς τὴν μεγάλην δὲ Παρασκευὴν καὶ μέγα Σάββατον, ἐπάρθη ὁ Κύριος ἀπὸ τοῦ Ἰουδαίου καὶ καταυρώθη καὶ ἐτάφη, διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. Ἐκ τούτου προβάλλει τινὰς ἐκεῖνο ὅπου λέγει τὸ τυπικόν, ὅτι κατὰ τὸ ἑσπέρας τοῦ μεγάλου Σαββάτου ἔρχεται ὁ Κελλαρίτης, καὶ δίδωσιν ἕνα κλάσμα τοῦ ἄρτου, καὶ ἐν κρασοβόλιον, πρὸς τοῦτο ἀπημακρινόμεθα, ὅτι τὸ κρασοβόλιον τοῦτο, καὶ τὸ κλάσμα τοῦ ἄρτου δὲν εἶναι οἶνος κοινός, καὶ ἄρτος κοινός, ἀλλὰ ὁ εὐλογηθεὶς ἄρτος, καὶ οἶνος ὑπὸ τοῦ ἱερέως α. Διατί ἀνωτέρω λέγει νὰ γίνεταί ἡ εὐλόγησις τῶν ἄρτων, καὶ παρακάτω ἀναφέρει τοῦτο β'. Διατί εἰς τοὺς περισσοτέρους εὐρίσκεται οὕτω γεγραμμένον· Ἀνὰ κλάσμα ὄχι ἄρτου ἀρίστως, ἀλλὰ τοῦ ἄρτου ἁρισμένως καὶ ἀναφρικῶς, τοῦ ἀνωτέρω εὐλογηθέντος δηλ. καὶ γ'. διατί τὸ κρασοβόλιον τοῦτο ἦτο ὁ εὐλογηθεὶς οἶνος, ὅς τις μὲ νερὸν μεμιγμένως, ἐδίδοτο εἰς τοὺς ἀδελφοὺς πρὸς ἁγιασμόν, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς κοινωνήσαντας διὰ νὰ διακλύσων, ἦτοι νὰ κλύουσιν τὸ στήθια των, καθὼς εἶναι συνήθεια νὰ γίνεταί μετὰ τὴν θείαν Μ. κάληψιν. Πολλοὶ νηστεύουσι τριήμερα ἐν τῇ ἁγίᾳ μ'. καὶ διατί νὰ μὴ νηστεύωσι καὶ τὸ διήμερον τῆς μεγάλης ς'. καὶ τοῦ μεγάλου Σαββάτου, ὅπου εἶναι πλέον ἀναγκαϊότερα; ὕχι καὶ δὲν ἡμικερῶν νὰ νηστεύωσι καὶ τὰ δύο, κάλλιον νὰ νηστεύωσι τὰς δύο ταύτας ἡμέρας, παρὰ νὰ κάμνωσι τριήμερα. Λέγει γὰρ ὁ θείος Χρυσόστομος, ἡμίλια εἰς τὴν μεγάλην ἐβδομάδα, ὅτι καθὼς ἡ μεγάλη ἐβδομάς εἶναι κεφαλὴ καὶ ἀνωτέρα ἕξιον τῶν λοιπῶν ἐβδομάδων τοῦ χρόνου, ὕτσι κάλλιον τὸ μέγα Σάββατον εἶναι κεφαλὴ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος. Ὅτι δὲ ἡ ἀνωτέρω εὐλόγησις τοῦ ἄρτου εἶναι ἡ συνήθους δι' ἱερολογίας τῶν ε. ἄρτων ἄρτοκλασία, φανερότερον καὶ πλατύτερον παρὰ τὸ τυπικόν τῆς Μονῆς τοῦ Πατριάρχου τὸ χειροῦγραφο. Λέγει ὁμοίως καὶ τοῦτο, ὅτι ἐκ τῶν εὐλογηθέντων ἄρτων νὰ δίδεται κλάσμα ἰκανόν ἐκάστῳ ἀδελφῷ, ὁμοίως καὶ ἐκ τοῦ εὐλογηθέντος οἴνου. Ὅθεν συνάγεται ὅτι καὶ οἱ ἄρτοι πρέπει νὰ γίνωσι μεγάλοι εἰς τὸ μέγεθος, καὶ ὁ οἶνος πολὺς εἰς τὴν ποσότητα, διὰ νὰ ἐχαρῆσων.

Συμφωνία.

«Σημείωσαι δὲ, ὅτι οὐ μόνον ὁ μὴ οὗτος τῆς ἐ' Καρθ. διορίζει, ὅτι πρέπει νὰ λειτουργοῦσιν οἱ ἱερεῖς νηστικοί, ἀλλὰ καὶ ὁ νς'. αὐτῆς λέγει, ὅτι τοῦτο νὰ ἐβεβαιώθῃ καὶ ἀπὸ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον. Ἐὰν ὁμοῦς κινδυνεύῃ τινὰς εἰς θάνατον, πρέπει νὰ μεταλαμβάνῃ καὶ ἀφ' οὗ φάγη, κατὰ τὸν θ'. τοῦ ἀγίου Νικηφόρου. Ὁ δὲ Χρυσόστομος κατηγορηθεὶς, διατί ἐκοινώνησέ τινὰς ἀφ' οὗ ἔφαγε, γράφει ἐν τῇ πρὸς Κυριακὸν Ἐπισκόπον ἐπιστολῇ· εἰ μὲν τοῦτο ἐποίησα, ἐξαλειφθεὶν τὸ ὄνομά μου ἐκ τῆς βίβλου τῶν Ἐπισκόπων. Εἰ δὲ ἀπαξ καὶ τοῦτό μοι λέγουσι, καὶ φιλονεικοῦσι, καθελέτωσαν τὸν Παῦλον, ὃς μετὰ τὸ δειπνῆσαι, δλόκληρον τὸν οἶκον ἐβάπτισε. Καθελέτωσαν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν, ὃς μετὰ τὸ δειπνῆσαι τοῖς Ἀποστόλοις τὴν κοινωνίαν ἔδωκεν. Ὅθεν καὶ οἱ μέλλοντες μεταλαβεῖν, ἕως πρὸ τοῦ μεσονυκτίου ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ πίνουν νερὸν, καὶ μετὰ ταῦτα πρέπει νὰ μὴ βάλουν τίποτε εἰς τὸ στόμα, ἕως οὗ νὰ μεταλάβουν. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ζθ'. Ἀποστολικόν.»

ΚΑΝΩΝ Α'.

Πάντα πρὸς οἰκοδομήν τῆς Ἐκκλησίας βουλόμενοι διαπράττεσθαι, καὶ τοὺς ἐν ταῖς βαρβαρικαῖς Ἐκκλησίαις ἱερέας οικονομεῖν διεγνώκαμεν, ὥστε, εἰ τὸν Ἀποστολικὸν Κανὸνα τὸν περὶ τοῦ προφάσει εὐλαβείας τὴν οικείαν γαμετὴν μὴ ἐκβάλλειν, ὑπεραναβαίνειν τε οἷόν τε δεῖν, καὶ πέρα τῶν ὀρισθέντων ποιεῖν, ἐκ τούτου μετὰ τῶν οικείων συμφωνοῦντες συμβίων, τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας ἀπέχονται. Ὅρίζομεν, τούτους μηκέτι ταύταις συνοικεῖν, καθ' οἰονδήποτε τρόπον, ὡς ἂν ἡμῖν ἐντεῦθεν ἐντελῆ τῆς ὑποσχέσεως παρέξοιεν τὴν ἀπόδειξιν. Πρὸς τοῦτο δὲ αὐτοῖς, οὐδὲ ἄλλο τι, ἢ διὰ τὴν τῆς γνώμης μικροψυγίαν, καὶ τὸ τῶν ἡθῶν ἀπεξενωμένον καὶ ἀπαγές ἐνδεδώκαμεν.

Ἀποστ. ε'. τῆς
ς'. ιβ'. ιγ'. μη'.
τῆς ἐν Γάγγ. δ'.
τῆς Καρθ. γ'.
δ'. λγ'.

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ οἱ εἰς τὴν Βαρβαρίαν τῆς Ἀφρικῆς εὐρισκόμενοι ἱερωμένοι, ὡς εἶπομεν, θέλοντες νὰ ὑπερβαίνουσι τὴν νομοθεσίαν τοῦ ἐ. Ἀποστολικοῦ, ὃς τις προστάζει, νὰ μὴ χωρίζῃ τινὰς ἱερωμένους τὴν γυναῖκά του μὲ πρόφατιν εὐλαβείας, συμφωνοῦσι μὲ τὰς γυναῖκάς των καὶ ἀπέχουσι ἀπὸ τὴν σαρκικὴν μίξιν· διὰ τοῦτο ὁ παρὼν Κανὼν ὀρίζει, ὅτι, οἱ οὕτω ποιήσαντες, νὰ μὴ συγκατοικοῦσι πλέον μὲ τὰς γυναῖκάς των ταύτας κατ' οὐδένα τρόπον, ἕνα μὲν, διὰ νὰ δείξουν μὲ τὸν χωρισμὸν αὐτὸν τῆς συνοικῆσεως, ὅτι ὄχι διὰ ὑποκριτικὴν καὶ ψεύτικην εὐλάβειαν, ἀλλὰ ἀληθῶς διὰ τὸν πόθον τῆς σωφροσύνης καὶ παρθενίας ἔκαμαν τὴν τοιαύτην ὑπόσχεσιν καὶ συμφωνίαν, καὶ ἄλλο δὲ, διατί ἀπὸ τὴν συνεχῆ θεωρίαν καὶ συναναστροφὴν τῶν γυναικῶν τους, παρακινουῦνται πάλιν εἰς μίξιν σαρκικὴν μετ' αὐτῶν. Πλὴν καὶ τοῦτο, λέγει, ἐσυγχωρήσαμεν εἰς αὐτοὺς, ὄχι διὰ ἄλλην αἰτίαν, ἀλλὰ διὰ τὸ μικρόψυχον τῆς γνώμης των, διὰ τὸ ἀγριὸν αὐτῶν ἦθος, κατὰ τὸν Ζωναρᾶν, ἢ διὰ τὸ ἀπεξενωμένον τῆς εὐταξίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡθῶν, κατὰ τὸν Βαλαμῶνα, καὶ διὰ τὸ ἀστήρικτον τῆς πίστεως αὐτῶν, (καὶ ὅρα ὅτι τοῦτο τὸ ἴδιον ὁποῦ συγχωρεῖ ἡ Σύνοδος εἰς τὴν Βαρβαρίαν διὰ τὰς αἰτίας ταύτας, εἰς τὴν Ρώμην δὲν συγχωρεῖ νὰ γίνεταί, διὰ τὴν ἡμερότητα τῶν ἡθῶν, διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν, καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ μ' ὅλον ὁποῦ ἡ συνήθεια αὕτη ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους ἠκολούθησε καὶ εἰς τὴν Βαρβαρίαν, κατὰ τὸν δ'. τῆς ἐν Καρθ.). Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ἐ. Ἀποστολικόν, καὶ τὸν ιβ'. καὶ ιγ'. τῆς ς'.

ΚΑΝΩΝ ΑΑ'.

Τοὺς ἐν ταῖς εὐκτηρίοις οἰκοῖς, ἔνδον οικίας τυγχάνουσι, λειτουργοῦντας Κληρικοὺς, ἢ βαπτίζοντας ὑπὸ γνώμην τοῦτο πράττειν τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου, ὀρίζομεν, ὥστε, εἰ τις Κληρικὸς, μὴ τοῦτο οὕτω παραφυλάξῃ, καθαιρείσθω.

Ἀποστ. λα'.
τῆς δ'. ιη'. τῆς
ς'. λδ'. νθ'. τῆς
α'. καὶ β'. ιβ'.
ιγ'. ιδ'. ιε'. τῆς
ἐν Γάγγ. ς'. τῆς
Ἀντιοχ. ε'. τῆς
Λαοδ. νη'. τῆς
Καρθ. ι. ξβ'.

Ἑρμηνεία.

Δὲν συγχωρεῖ ὁ παρὼν Κανὼν νὰ λειτουργοῦσιν, ἢ νὰ βαπτίζουσι οἱ ἱερωμένοι μέσα εἰς κάμερον, καὶ ὄνδᾶν οἴκου τινὸς εὐκτήριον, ἢτοι διωρισμένον, καὶ ἀφιερωμένον εἰς προσευχὴν, ἀνεγκαινίστον, χωρὶς ἄδειαν καὶ γνώμην τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου· διότι τοῦτο εἶναι παρασυναγωγὴ καὶ ἀποστασία κατὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἀλλὰ τοῦτο νὰ κάμνουσι μὲ τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ ἄδειαν. Ὅποιος δὲ δὲν ἤθελε φυλάξῃ τοῦτο, ἄς καθαιρέται (1).

(1) Σημειοῖ δὲ ὁ Φώτιος (τίτλ. γ'. κεφ. ιδ'), ὅτι ὁποῖος ἤθελεν ἐκτελέσει ἱερὰν λειτουργίαν εἰς τόπον ἰδιωτικὸν (ἦγουν κοινόν, καὶ οὐχὶ εὐκτήριον, ὡς ἐρμηνεύουσι τινες), ἐν τζεφτιλίφ, ἢ χωρίῳ, ἢ ἄλλοις ἀφήσῃ νὰ τὴν ἐκτελέσουσι, ἔξω ἀπὸ τοὺς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως διωρισμένους εἰς τοῦτο, ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον

ἔγινεν ἡ λειτουργία μὲ τὴν εἰδήσιν τοῦ οἰκοκυρίου, νὰ ἀφιερώνεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου ἐκεῖνου, διὰ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ Οἰκονόμου, καὶ Ἀρχοντος. Εἰ δὲ ὁ οἰκακύριος δὲν εἶχεν εἰδήσιν, δὲν ζημιώνεται αὐτός, ἀλλὰ οἱ γινώσκοντες τοῦτο ἐξορίζονται, καὶ τὰ πράγματά των ἀφιερώνονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.